

ӨВӨРХАНГАЙ АЙМАГ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

Нутгийн удирдлагын ордон, П.Гэндэнгийн гудамж,
5 дугаар баг, Арвайхээр сум, Өвөрхангай аймаг, 62173,
Утас/Факс: (976) 7032 3253,
Цахим шуудан: uvurkhangai@audit.gov.mn,
Цахим хуудас: www.audit.mn

2025.04.18 № 278
танай _____-ны № _____-т

ҮНДЭСНИЙ АУДИТЫН ГАЗРЫН
ГҮЙЦЭТГЭЛ НИЙЦЛИЙН АУДИТЫН ГАЗАРТ

“Улсын төсвийн 2024 оны хөрөнгө оруулалтын төлөвлөгөөний хэрэгжилт”-д хийсэн нийцлийн аудитын тайлан, судалгаа, зөрчлийн нэгтгэлийг хүргүүлж байна.

Хавсралт 1... хуудастай.

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ
АУДИТОР

О.БАТЖАРГАЛ

ӨВӨРХАНГАЙ АЙМАГ ДАХЬ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

ГҮЙЦЭТГЭЛ – НИЙЦЛИЙН АУДИТЫН ТАЙЛАН

ӨВӨРХАНГАЙ АЙМАГТ ХЭРЭГЖИХ НИЙТ ТӨСӨЛ, АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ 57.6 ХУВИЙГ ТӨСВИЙН ТУХАЙ ХУУЛЬ, ТӨРИЙН ХЭМНЭЛТИЙН ТУХАЙ ХУУЛИУДЫН ХОЛБОГДОХ ЗААЛТТАЙ НИЙЦҮҮЛЖ ТӨЛӨВЛӨӨГҮЙ БАЙНА.

УЛСЫН ТӨСВИЙН 2024 ОНЫ ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ХЭРЭГЖИЛТ

АУДИТЫН КОД: ӨВА-2025/06-14-ШТА-НА

Энэхүү аудитын тайлангийн цахим хувилбарыг дээрх QR кодоор, тайлантай холбоотой нэмэлт мэдээллийг доорх хаягаар авна уу.
www.audit.mn, www.open.audit.mn

Өвөрхангай аймаг дахь Төрийн Аудитын газрын Дарга,
Тэргүүлэх аудитор **О.Батжаргал**
Утас: 70323253
Цахим шуудан: BatjargalO@audit.gov.mn

Аудитын менежер **П.Хорлоосүрэн**
Утас: 70323108
Цахим шуудан: KhorloosurenP@audit.gov.mn

Ахлах аудитор **С.Шийлэгмаа**
Утас: 70323833
Цахим шуудан: Shiilegmaas@audit.gov.mn

Аудитор **Б.Баяртогтох**
Утас: 70323108
Цахим шуудан: Bayartogtokhb@audit.gov.mn

Аудитор **Г.Нинжбадгар**
Утас: 70323833
Цахим шуудан: Ninjbadgarg@audit.gov.mn

АГУУЛГА

Хүснэгтийн товъёг	3
Зургийн товъёг	3
Дүрслэлийн товъёг	4
Хавсралтын товъёг	4
Бүлэг 1. Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжүүлэх төсөл, арга хэмжээний төлөвлөлт нь холбогдох хууль, журамд нийцээгүй байна	7
А.1. Төсөл арга хэмжээний ихэнхийг Улсын хөгжлийн жилийн төлөвлөгөөтэй уялдуулж төлөвлөсөн байна.	7
А.2. Хөрөнгө оруулалтын төсөл, арга хэмжээг төлөвлөхдөө Сангийн сайдын 2018 оны 295 дугаар тушаалаар батлагдсан журмыг мөрдөөгүй, аргачлалын дагуу үнэлж эрэмбэлэн эдийн засгийн үр ашиг, нийгмийн ач холбогдлыг тооцоогүй байна.....	8
А.3.Төсөл, арга хэмжээг хөрөнгө оруулалтын төлөвлөгөөнд тусгахдаа Төсвийн тухай хуулийн 29 дүгээр зүйл, Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн 13 дугаар зүйлтэй нийцүүлээгүй байна	10
А.4. Тухайн шатны төсөвт хамаарах хуулийн этгээдийн өмчлөлд шилжих хөрөнгө оруулалтын төсөл арга хэмжээг төлөвлөсөн байна	12
Бүлэг 2. Хөрөнгө оруулалтаар төлөвлөсөн төсөл, арга хэмжээний худалдан авах ажиллагааг зохион байгуулахдаа ТБОНӨХБАҮХАТ-ыг зөрчсөн байна.....	12
Б.1. Худалдан авах ажиллагааны төлөвлөгөөг батлуулсан ч тендер зарлах хугацааг мөрдөж ажиллаагүй байна	12
Б.2. Тендерийн баримт бичгийг хууль, журамд нийцүүлэн боловсруулж, батлуулсан боловч зарим алдаа дутагдал гарч байна	15
Б.3. Үнэлгээний хороо нь улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжүүлэх зарим төсөл арга хэмжээний гүйцэтгэгчийг сонгон шалгаруулахдаа ТБОНӨХБАҮХАТ хуулийг зөрчсөн байна.....	16
Бүлэг 3. Хөрөнгө оруулалтын төсөл, арга хэмжээг хууль журмын дагуу бүрэн санхүүжүүлсэн боловч зарим ажлын чанар, гүйцэтгэл хангалтгүй, хөрөнгийг бүртгэлд үнэн зөв тусгаагүй байна.	18
В.1. Төсөл арга хэмжээний гүйцэтгэлд үндэслэн санхүүжилтийг олгосон байна.	18
В.2. Нийт төсөл, арга хэмжээний 85.2 хувийг төлөвлөсөн хугацаандаа хэрэгжүүлсэн байна.....	19
В.3. Хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжиж байгаа зарим барилга угсралтын ажлыг зураг төсвийн дагуу хэрэгжүүлээгүй, гүйцэтгэлийн чанар хангалтгүй байна	21
В.4. Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжүүлж байгаа ихэнх барилгыг нягтлан бодох бүртгэлд үнэн зөв тусгаагүй байна.....	30
АУДИТЫН ДҮГНЭЛТ:	48
ЗӨВЛӨМЖ:	48

Товчилсон үгийн тайлбар

ААН	Аж ахуйн нэгж
ААНБ	Аж ахуйн нэгж байгууллага
АДБОУС	Аудитын дээд байгууллагын олон улсын стандарт
БУ	Барилга угсралт
ГХБХБГ	Газрын харилцаа, барилга, хот байгуулалтын газар
ГНАГ	Гүйцэтгэл, нийцлийн аудитын газар
ЗДТГ	Засаг даргын тамгын газар
ИТХ	Иргэдийн төлөөлөгчдийн хурал
ОНӨГ	Орон нутгийн өмчийн газар
ТАБ	Төрийн аудитын байгууллага
ТОӨЗ	Тендерт оролцогчид өгөх зааварчилгаа
ТӨХК	Төрийн өмчит хувьцаат компани
ТШЗ	Тендер шалгаруулалтын зааварчилгаа
ТЕЗ	Төсвийн ерөнхийлөн захирагч
ТЭЗҮ	Техник эдийн засгийн үндэслэл
ТБОНӨХБАҮХАТ	Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил үйлчилгээ худалдан авах тухай
ТАХ	Төсөл, арга хэмжээ
МЕД	Магадлалын ерөнхий дүгнэлт
УИХ	Улсын Их Хурал
УТХО	Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалт
ҮАГ	Үндэсний аудитын газар
ХБТХОХ	Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт хөрөнгө оруулалтын хэлтэс
ХХК	Хязгаарлагдмал хариуцлагатай компани
ХААГ	Худалдан авах ажиллагааны газар
СТСХ	Санхүү, төрийн сангийн хэлтэс

Хүснэгтийн товъёг

№	Тайлбар	Хуудасны дугаар
Хүснэгт 1	2024 оны Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалт /сая.төгрөг/	7
Хүснэгт 2	Өвөрхангай аймгийн Засаг даргын 2021-2024 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрт тусгаагүй TAX /сая.төгрөг/	8
Хүснэгт 3	ТЕЗ-дад хүргүүлсэн санал	8
Хүснэгт 4	TAX-ний батлагдсан төсөвт өртөг болон магадлалаар хянагдсан төсвийн харьцуулалт /сая.төг/	10
Хүснэгт 5	Хуулийн этгээдийн өмчлөлд шилжих боломжтой TAX /сая.төг/	12
Хүснэгт 6	Барьцаа хөрөнгийн дансанд төвлөрүүлсэн байдал /сая.төгрөг/	18

Зургийн товъёг

№	Тайлбар	Хуудасны дугаар
Зураг 1	Барилга хөгжлийн төв, Зэдпрожект ХХК-д хүргүүлсэн албан тоот	21
Зураг 2	Зэдпрожект ХХК-аас ирүүлсэн суурийн зураг	22
Зураг 3	Дотуур байрны барилга, 100 ор /Өвөрхангай, Уянга сум, 2 дугаар сургууль/	23
Зураг 4	Сургуулийн барилгын өргөтгөл, 320 суудал /Өвөрхангай, Арвайхээр сум, 2 дугаар сургууль/	23
Зураг 5	Номын сан, урлаг заал бүхий сургуулийн барилгын өргөтгөл, 240 суудал /Өвөрхангай, Баянгол сум/	24
Зураг 6	Гэр хорооллын шугам сүлжээ /Өвөрхангай, Арвайхээр сум/	24
Зураг 7	Сургуулийн барилга, 320 суудал /Өвөрхангай, Хархорин сум/-ын зураг	25
Зураг 8	Цэцэрлэгийн барилгын өргөтгөл, 50 ор /Өвөрхангай, Зүүнбаян-Улаан сум, 3 дугаар баг/	25
Зураг 9	Соёлын төвийн барилга, 250 суудал /Өвөрхангай, Төгрөг сум, 1 дүгээр баг/	26
Зураг 10	Соёлын төвийн барилга, 400 суудал /Өвөрхангай, Хужирт сум/	26
Зураг 11	Эрүүл мэндийн төвийн барилгын өргөтгөл /Өвөрхангай, Хужирт сум/	27
Зураг 12	Эрүүл мэндийн төвийн барилгын өргөтгөл /Өвөрхангай, Зүүнбаян-Улаан сум	27
Зураг 13	Иргэдэд үйлчлэх мэдээллийн төвийн барилга, музейн танхим хамт /Өвөрхангай Есөнзүйл сум/	28
Зураг 14	Хүүхэд, залуучуудын хөгжлийн ордны барилга /Өвөрхангай Хархорин сум/	28
Зураг 15	Соёлын төвийн барилга /Өвөрхангай, Баруунбаян-Улаан сум/	29
Зураг 16	Сургуулийн барилгын урлаг заал, номын сан бүхий өргөтгөлийн барилга /Өвөрхангай, Уянга сум/	30

Дүрслэлийн товьёг

№	Тайлбар	Хуудасны дугаар
Дүрслэл 1	Худалдан авах ажиллагааны төлөвлөлт	13
Дүрслэл 2	TAX-ий хэрэгжсэн хугацааны харьцуулалт	19

Хавсралтын товьёг

№	Тайлбар	Хуудасны дугаар
Хавсралт 1	Худалдан авах ажиллагаа зарласан хугацааны хэтрэлт	33
Хавсралт 2	Хөрөнгийн бүртгэлийн хүснэгт	35

Аудитын нэр	Улсын төсвийн 2024 оны хөрөнгө оруулалтын төлөвлөгөөний хэрэгжилт
Аудитын код	ӨВА-2025/06-14-ШТА-НА Аудитын зорилт, хамарсан хүрээ, стандарт, арга зүйн талаарх мэдэгдэл
Аудит хийх үндэслэл, бүрэн эрх	Аудитыг Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1-д заасан Төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд Улсын Их Хурлын Төсвийн байнгын хорооны 2024 оны “Аудитын сэдэв батлах тухай” 05 дугаар тогтоол, Монгол Улсын Ерөнхий Аудиторын 2024 оны “Аудитын жилийн төлөвлөгөө батлах тухай” А/108 дугаар тушаал, Монгол Улсын Ерөнхий Аудиторын баталсан аудитын төлөвлөгөө, Өвөрхангай аймаг дахь Төрийн аудитын газрын 2025 оны гүйцэтгэлийн төлөвлөгөө, аудитын дэд төлөвлөгөөг үндэслэн гүйцэтгэлээ.
Аудитын зорилт	Өвөрхангай аймагт хэрэгжүүлсэн улсын төсвийн 2024 оны хөрөнгө оруулалтын төлөвлөгөөний хэрэгжилтэд нийцлийн аудит хийж, дүгнэлт гарган зөвлөмж боловсруулан, Үндэсний аудитын газар, аймгийн ИТХ, Засаг дарга болон холбогдох байгууллага, албан тушаалтанд танилцуулахад аудитын зорилт чиглэгдлээ. Уг зорилтыг хангахын тулд дараах чиглэлээр аудитыг гүйцэтгэлээ. Үүнд: - Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтын төлөвлөгөөнд хууль, журамд заасан шаардлага хангасан төсөл, арга хэмжээг төлөвлөсөн эсэх, - Хөрөнгө оруулалтаар төлөвлөсөн төсөл, арга хэмжээний худалдан авах ажиллагааг хууль, журмын дагуу зохион байгуулсан эсэх, - Хөрөнгө оруулалтын төсөл, арга хэмжээг хууль журмын дагуу санхүүжүүлж хугацаанд гүйцэтгүүлэн бүртгэлд тусгасан эсэх
Аудитын хамарсан хүрээ	Аудитаар Өвөрхангай аймагт 2024 оны улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтыг хэрэгжүүлсэн аймгийн ЗДТГ болон СТСХ, ХБТХОХ, ГХБХБГ, ОНӨГ, ХААГ, Арвайхээр, Баянгол, Төгрөг, Гучин-Ус, Баруунбаян-Улаан, Нарийнтээл, Уянга, Тарагт, Зүүнбаян-Улаан, Хужирт, Хархорин, Есөнзүйл зэрэг сумдыг хамруулж, талбар дээр ажилласан. Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжиж буй төсөл, арга хэмжээ болон холбогдох бусад байгууллага, гүйцэтгэгч аж ахуйн нэгжийг хамруулан төсөл арга хэмжээний төлөвлөлт, ТЭЗҮ, зураг төсөв, магадлалын ерөнхий дүгнэлт, тайлан, гүйцэтгэгчтэй байгуулсан гэрээ түүний хэрэгжилт, баталгаажуулсан ажлын гүйцэтгэл, олгосон санхүүжилт, эрх бүхий байгууллагуудаас хяналт хийсэн ажлын тайлан, баримт материалыг үзэж нотлох баримтаа цуглуулсан.

Аудитын арга зүй, шалгуур үзүүлэлт	Аудитыг гүйцэтгэхдээ: АДБОУС 4000-4200, Монгол Улсын төрийн аудитын стандарт MNS 6817-1:2020 “Тулгуур зарчим”, MNS 6817-6:2020 “Нийцлийн аудитын зарчим”, MNS 6817-8:2020 “Нийцлийн аудитын стандарт”, “Төрийн аудитын байгууллагаас аудит хийх журам”-ын дагуу аудитын зорилго, зорилт, асуудлын шинжилгээний асуултад хариулт өгөхөд шаардагдах нотлох баримтыг цуглуулж, дүн шинжилгээ хийж, харьцуулж, тулган баталгаажуулж, түүвэрлэн хянах зэрэг судалгааны арга зүйг ашиглан гүйцэтгэж, аудитын дүнд үндэслэн дүгнэлт, зөвлөмж боловсруулав.
Аудитын бүрэлдэхүүн, хугацаа	Аудитыг Өвөрхангай аймаг дах Төрийн аудитын газрын дарга, Тэргүүлэх аудитор О.Батжаргал удирдаж, үе шатны болон чанарын хяналтыг аудитын менежер П.Хорлоосүрэн хэрэгжүүлж, ахлах аудитор С.Шийлэгмаа, аудитор Б.Баяртогтох, Г.Нинжбадгар нар төлөвлөгөө, хөтөлбөрийн дагуу хийж гүйцэтгэлээ.
Аудитын тайлангийн бүтэц	Аудитын тайлан нь аудитын зорилт, дүн, дүгнэлт зөвлөмж, холбогдох байгууллагын санал хэсгээс бүрдсэн.

АУДИТЫН ЕРӨНХИЙ ДҮГНЭЛТ:

Өвөрхангай аймагт хэрэгжих нийт төсөл, арга хэмжээний 57.6 хувийг төсвийн тухай хууль, төрийн хэмнэлтийн тухай хуулиудын холбогдох заалттай нийцүүлж төлөвлөөгүй байна.

Аудитын дүн: Аудитаар нийт 35,621.7 сая төгрөгийн зөрчил илэрч 8 албан шаардлага, 4 зөвлөмж, 8,001.9 сая төгрөгийн санхүүгийн үр өгөөж тооцов.

Бүлэг 1. Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжүүлэх төсөл, арга хэмжээний төлөвлөлт нь холбогдох хууль, журамд нийцээгүй байна

А.1. Төсөл арга хэмжээний ихэнхийг Улсын хөгжлийн жилийн төлөвлөгөөтэй уялдуулж төлөвлөсөн байна.

Монгол Улсын 2024 оны Төсвийн тухай хуулиар Өвөрхангай аймагт 459,905.8 сая төгрөгийн төсөвт өртөгтэй, 145,731.3 сая төгрөгийн санхүүжих дүнтэй 76 төсөл арга хэмжээ батлагджээ. Үүнээс 230,455.1 сая төгрөгийн төсөвт өртөгтэй 38 төсөл, арга хэмжээ нь өмнөх оноос шилжиж ирсэн байна.

Хүснэгт 1. 2024 оны Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалт /сая.төгрөг/

Төсөл, арга хэмжээ		Өмнөх оноос шилжсэн TAX	Шинээр хэрэгжих TAX	Дүн
Эрх шилжээгүй TAX	Тоо хэмжээ	3	5	8
	Төсөвт өртөг	130,696.10	130,824.60	261,520.70
	Санхүүжих дүн	29,786.20	50,887.60	80,673.80
Эрх шилжүүлсэн TAX	Тоо хэмжээ	35	33	68
	Төсөвт өртөг	99,759.00	98,626.10	198,385.10
	Санхүүжих дүн	25,701.40	39,356.10	65,057.50
Нийт	Тоо хэмжээ	38	38	76
	Төсөвт өртөг	230,455.10	229,450.70	459,905.80
	Санхүүжих дүн	55,487.60	90,243.70	145,731.30

Эх сурвалж: 2024 оны Монгол Улсын Төсвийн тухай хууль

Өвөрхангай аймагт 2024 онд шинээр хэрэгжиж эхэлсэн 229,450.7 сая төгрөгийн төсөвт өртөгтэй 90,243.7 сая төгрөгийн санхүүжих дүн бүхий 38 төсөл, арга хэмжээг төлөвлөхдөө “Алсын хараа 2050” Монгол улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлогын зорилго, зорилттой нийцүүлсэн байна.

Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар шинээр хэрэгжих 98,626.1 сая төгрөгийн төсөвт өртөгтэй 33 төсөл, арга хэмжээ нь дараах урт болон дунд бодлогын бичиг баримттай уялдсан байна.

- Алсын хараа-2050,
- Монгол Улсын Засгийн газрын “2020-2024 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөр”,
- Монгол Улсын “2021-2025 онд хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэл”

Эдгээр 22 төсөл, арга хэмжээг Өвөрхангай аймгийн эдийн засгийг 2014-2024 онд хөгжүүлэх бодлого, Өвөрхангай аймгийг 2021-2025 онд хөгжүүлэх 5 жилийн үндсэн чиглэл, Өвөрхангай аймгийн Засаг даргын 2021-2024 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөр зэрэг бодлогын баримт бичигтэй уялдуулан төлөвлөжээ.

Харин аймгийн Засаг даргын 2021-2024 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрт тусгаагүй 45,672.7 сая төгрөгийн төсөвт өртөгтэй 11 төсөл арга хэмжээ төлөвлөсөн байна. Тухайлбал:

Хүснэгт 2. Өвөрхангай аймгийн Засаг даргын 2021-2024 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрт тусгаагүй ТАХ /сая.төгрөг/

д/д	Хуулийн дугаар	Төсөл, арга хэмжээний нэр, хүчин чадал, байршил	Төслийн код	Эхлэх	Дуусах	Төсөвт өртөг
1	IX.3.1.2	Татварын хэлтсийн барилгын өргөтгөл /Өвөрхангай, Арвайхээр сум/	УТ2401100276	2024	2025	1,280.20
2	XII.1.5	Ус, цаг уур, орчны шинжилгээний төвийн барилга /Өвөрхангай, Арвайхээр сум/	УТ2401300891	2024	2026	2,512.50
3	XIII.1.1.265	Дотуур байрны барилга, 100 ор /Өвөрхангай, Уянга сум, 2 дугаар сургууль/	УТ2401502446	2024	2026	2,924.80
4	XVI.2.1.57	Соёлын төвийн барилга, 250 суудал /Өвөрхангай, Төгрөг сум, 1 дүгээр баг/	УТ2403401112	2024	2026	2,712.00
5	XVII.1.98	Сумын инженерийн шугам сүлжээний шинэчлэл /Өвөрхангай, Нарийнтээл сум/	УТ2402901606	2024	2026	6,000.00
6	XIII.1.1.280	Спорт заалны барилга, 250 суудал /Өвөрхангай, Гучин-Ус сум/	УТ2401502472	2024	2026	2,850.00
7	XIII.1.1.281	Спорт заалны барилга, 250 суудал /Өвөрхангай, Уянга сум, 2 дугаар сургууль/	УТ2401502477	2024	2026	2,850.70
8	XIII.1.1.298	Сургуулийн барилга, 320 суудал /Өвөрхангай, Хархорин сум/	УТ2401502416	2024	2026	7,571.60
9	XIII.1.1.312	Сургуулийн барилга, спорт заал, 320 суудал /Өвөрхангай, Баян-Өндөр сум, 5 дугаар баг/	УТ2401502503	2024	2026	8,500.00
10	XIV.3.1.1	Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн төвийн барилга /Өвөрхангай, Арвайхээр сум/	УТ2403901053	2024	2025	4,209.30
11	XIII.1.1.335	Тусгай хэрэгцээт хүүхдийн цэцэрлэгийн барилга, 150 ор /Өвөрхангай, Арвайхээр сум, 13 дугаар баг/	УТ2401502418	2024	2025	4,261.60
		Нийт дүн				45,672.70

Эх сурвалж: Аймгийн Засаг даргын 2020-2024 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөр

А.2. Хөрөнгө оруулалтын төсөл, арга хэмжээг төлөвлөхдөө Сангийн сайдын 2018 оны 295 дугаар тушаалаар батлагдсан журмыг мөрдөөгүй, аргачлалын дагуу үнэлж эрэмбэлэн эдийн засгийн үр ашиг, нийгмийн ач холбогдлыг тооцоогүй байна

Өвөрхангай аймгийн Засаг дарга улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар 2024 онд 58 төсөл, арга хэмжээг хэрэгжүүлэхээр аргачлалын дагуу шалгуур үзүүлэлтээр үнэлж, эрэмбэлэн мэдээллийг хөрөнгө оруулалтын удирдлагын цахим системд оруулж, жагсаалтыг албан бичгээр холбогдох яаманд хүргүүлсэн байна. Тухайлбал:

Хүснэгт 3. ТЕЗ-дад хүргүүлсэн санал

Яам	Албан бичгийн		Хүргүүлсэн саналын тоо	Батлагдсан ТАХ-ний тоо
	Огноо	Дугаар		
Шадар сайд	2023.05.01	1/205	2	-

Засгийн газрын хэрэг эрхлэх газар	2023.05.01	1/206	3	2
Соёлын яам	2023.05.01	1/203	4	2
Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яам	2023.05.01	1/204	1	1
Эрүүл мэндийн яам	2023.05.01	1/207	7	5
Барилга, хот байгуулалтын яам	2023.05.01	1/208	6	1
Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яам	2023.05.01	1/209	2	1
Эрчим хүчний яам	2023.05.01	1/210	4	-
Боловсрол, шинжлэх ухааны яам	2023.05.01	1/211	17	12
Зам, тээврийн хөгжлийн яам	2023.05.01	1/212	5	2
Хууль зүй, дотоод хэргийн яам	2023.05.01	1/215	3	-
Эдийн засаг, хөгжлийн яам	2023.05.01	1/215	4	-
Дүн			58	26

Эх сурвалж: Өвөрхангай аймгийн Засаг даргын ТЕЗ-дад хүргүүлсэн албан бичиг

Эдгээр 58 саналаас 26 нь Монгол улсын 2024 оны Төсвийн тухай хуулийн хавсралтад улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжүүлэх төсөл арга хэмжээний жагсаалтад батлагдсан байна.

Харин 2024 онд улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжүүлэх эрх шилжиж ирсэн 19,747.1 сая төгрөгийн төсөвт өртөгтэй, 7,002.4 сая төгрөгийн санхүүжих дүнтэй 7 төсөл арга хэмжээг аймгийн ТЕЗ-ийн саналд үндэслээгүйг баталжээ. Тухайлбал:

! АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ

- Татварын хэлтсийн барилгын өргөтгөл /Өвөрхангай, Арвайхээр сум/
- Номын сан, урлаг заал бүхий сургуулийн барилгыг өргөтгөл 240 суудал /Өвөрхангай, Баянгол/
- Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн төвийн барилга /Өвөрхангай, Арвайхээр сум/
- Эрдэнэзуу музейн "Аялал жуулчлалын гудамж" төсөл /Өвөрхангай Хархорин сум/- нэмэлт ажил
- Музейн тоног төхөөрөмж /Өвөрхангай, Арвайхээр сум/
- Сумын инженерийн шугам сүлжээний шинэчлэл /Өвөрхангай Нарийнтээл сум/
- Орон нутгийн хөгжлийг дэмжих "Шинэ хөдөө" төсөл /Завхан, Өвөрхангай, Хэнтий-Өвөрхангай/

Хууль тогтоох эрх бүхий байгууллага нь дээрх 7 төсөл, арга хэмжээг батлахдаа хэрэглэгчийн хэрэгцээ шаардлагыг бүрэн тодорхойлоогүй байна. Иймд эдгээр төслүүд хэрэглэгчийн хэрэгцээ шаардлагад бүрэн нийцэх эсэх, нийгэм, эдийн засагт үзүүлэх эерэг үр нөлөөтэй эсэх зэргийг нотлох боломжгүй байна.

ХБТХОХ-ээс Сангийн яамны <https://pimis.mn> цахим системд оруулсан 58 төсөл, арга хэмжээг маягтын дагуу боловсруулсан боловч зарим төсөл, арга хэмжээг нийгмийн ач холбогдлоор нь тооцож, үнэлж, эрэмбэлэх дараах шаардлагыг хангаагүй байна. Тухайлбал:

! АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ

- Холбогдох тооцоолол, дэлгэрэнгүй мэдээлэл, нотлох баримт бичгүүдийг цахим системийн холбогдох цэсүүдэд оруулаагүй,
- Мэдээллийн бүрэн, үнэн зөв байдал, иж бүрдлийг хангаагүй,
- Төслийг үнэлэх, эрэмбэлэх, сонгох үйл явц, эдийн засгийн үр ашиг, нийгмийн ач холбогдлын тооцоолол бодит бус байна.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 29¹ дүгээр зүйлийн 29^{1.1} дэх заалт¹, Сангийн сайдын 2018 оны 295 тоот тушаалын 1 дүгээр хавсралтаар батлагдсан “Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжүүлэх төсөл, арга хэмжээг үнэлж, эрэмбэлэх үйл ажиллагааны журам”-ын 3.8², 3.9³ дэх хэсэг, Засгийн газрын 2023 оны 278 дугаар тогтоолоор батлагдагдсан “Төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжүүлэх төсөл, арга хэмжээг төлөвлөх, санхүүжүүлэх, хянах, тайлагнах журам”-ын 2.3.1.1⁴, 2.3.1.3⁵ дахь заалтуудтай тус тус нийцэхгүй байна.

Зөвлөмж: Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжүүлэх төсөл, арга хэмжээг эдийн засгийн үр ашиг, нийгмийн ач холбогдол, зардал үр дүнгийн шинжилгээний тооцооллыг хийж, эрэмбэлэн хууль журамд нийцүүлэн төлөвлөж байх;

А.3.Төсөл, арга хэмжээг хөрөнгө оруулалтын төлөвлөгөөнд тусгахдаа Төсвийн тухай хуулийн 29 дүгээр зүйл, Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн 13 дугаар зүйлтэй нийцүүлээгүй байна

Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар 2024 онд эрх шилжүүлсэн 33 төсөл арга хэмжээнээс 32,663.9 сая төгрөгийн төсөвт өртөгтэй 17 төсөл, арга хэмжээг төлөвлөлтийн шаардлага хангаагүй, зураг төсөвгүйгээр батласан байна. Тодруулбал:

Хүснэгт 4. ТАХ-ний батлагдсан төсөвт өртөг болон магадлалаар хянагдсан төсвийн харьцуулалт /сая.төг/

№	Хуулийн дугаар	Төсөл, арга хэмжээний нэр	Төсөвт өртөг	ТЭЗҮ, Зураг төсөл хүлээн авсан огноо	Магадлалын ерөнхий дүгнэлт		Зөрүү
					МЕД-ын огноо	Хянагдсан төсвийн дүн	
1	V.1.24	Иргэдэд үйлчлэх мэдээллийн төвийн барилга, музейн танхим хамт /Өвөрхангай Есөнзүйл сум/	2,453.90	2024.02.20	2024.10.25	2,964.04	510.14
2	XII.1.5	Ус, цаг уур, орчны шинжилгээний төвийн барилга /Өвөрхангай Арвайхээр сум/	2,512.50	2023.09.25	2023.12.18	2,751.99	239.49
3	XIII.1.1.265	Дотуур байрны барилга, 100 ор /Өвөрхангай, Уянга сум, 2 дугаар сургууль/	2,924.80	2023.12.21	2023.12.18	3,778.67	853.87
4	XIII.1.1.272	Ерөнхий боловсролын сургуулийн спорт заалны барилга, 250 суудал /Өвөрхангай, Сант сум/	2,850.70	2024.05.16	2024.05.15	3,011.45	160.75
5	XIII.1.1.276	Номын сан, урлаг заал бүхий сургуулийн барилгыг өргөтгөл 240	3,000.00	2024.03.25	2024.12.04	5,650.45	2,650.45

¹ 29^{1.1}. Төсвийн хөрөнгө оруулалтаар шинээр хэрэгжүүлэх барилга байгууламжийн төсөл, арга хэмжээ нь энэ хуульд заасан шаардлагад нийцсэн, холбогдох аргачлалын шалгуур үзүүлэлтээр үнэлгээ өгч эрэмбэлсэн, эдийн засгийн үр ашиг, нийгмийн ач холбогдол бүхий төслүүд байна.

² 3.8 Энэхүү журам, аргачлалын дагуу Аймаг, нийслэлийн Засаг дарга нар нь төслийн саналыг тооцоо судалгаанд үндэслэн холбогдох аргачлалын дагуу үнэлж, эрэмбэлэн сонгосны үндсэн дээр Төсвийн ерөнхийлөн захирагчид хүргүүлнэ.

³ 3.9 Энэхүү журам болон холбогдох аргачлалд дурдсан шалгуур үзүүлэлтүүдийг үнэлэхэд холбогдох тооцоолол, үндэслэл, дэлгэрэнгүй мэдээлэл, нотлох баримт бичгүүдийг Цахим системийн холбогдох цэсүүдэд оруулж, мэдээллийг бүрэн, үнэн зөв байдал, иж бүрдлийг хангасан байна.

⁴ тухайн орон нутагт хэрэгжүүлэх төсөл, арга хэмжээний саналыг холбогдох хууль, журам болон аргачлалд заасан шалгуур үзүүлэлтээр үнэлэх, эрэмбэлэх;

⁵ төсвийн хөрөнгө оруулалтын төсөл, арга хэмжээний саналд үндсэн хөрөнгийн ашиглалттай холбоотой урсгал зардал, орон тоо, санхүүжүүлэх эх үүсвэр зэрэг холбогдох тооцоог хавсаргаж, төсөвт нөлөөлөх ачааллын талаарх дүгнэлтийг гаргасан байх;

		суудал /Өвөрхангай, Баянгол/					
6	XIII.1.1.280	Спорт заалны барилга, 250 суудал /Өвөрхангай, Гучин-Ус сум/	2,850.00	2024.05.16	2024.05.15	3,191.26	341.26
7	XIII.1.1.281	Спорт заалны барилга, 250 суудал /Өвөрхангай, Уянга сум, 2 дугаар сургууль/	2,850.70	2024.05.16	2024.05.14	3,478.17	627.47
8	XIII.1.1.380	Цэцэрлэгийн барилгын өргөтгөл /Өвөрхангай, Богд сум/	600.00	2024.10.21	2024.04.17	924.47	324.47
9	XIII.1.1.382	Цэцэрлэгийн барилгын өргөтгөл, 50 ор /Өвөрхангай, Бүрд сум, 5 дугаар баг/	600.00	2024.10.21	2024.04.17	893.11	293.11
10	XIII.1.1.383	Цэцэрлэгийн барилгын өргөтгөл, 50 ор /Өвөрхангай, Зүүнбаян-Улаан сум, 3 дугаар баг/	600.00	2024.10.21	2024.03.27	1,914.85	1,314.85
11	XIV.3.1.1	Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн төвийн барилга /Өвөрхангай, Арвайхээр сум/	4,209.30	2024.02.20	2024.08.27	8,091.26	3,881.96
12	XVI.2.1.57	Соёлын төвийн барилга, 250 суудал /Өвөрхангай, Төгрөг сум, 1 дүгээр баг/	2,712.00	2024.12.24	2024.12.24	5,417.27	2,705.27
13	XVI.2.2.4	Музейн дотоод интерьер /Өвөрхангай, Арвайхээр сум/	1,000.00		2024.05.31	1,622.71	622.71
14	XXI.1.63	Эрүүл мэндийн төвийн барилга /Өвөрхангай, Зүүнбаян-Улаан сум/	700.00	2024.04.03	2024.04.30	573.30	190.22
					2024.12.13	316.92	
15	XXI.1.64	Эрүүл мэндийн төвийн барилга /Өвөрхангай, Өлзийт сум/	700.00	2024.01.15	2024.04.30	633.06	496.36
					2024.12.13	563.30	
16	XXI.1.69	Эрүүл мэндийн төвийн барилгын өргөтгөл /Өвөрхангай, Баруунбаян-Улаан сум/	700.00		2024.04.29	590.93	250.19
					2024.12.14	359.26	
17	XXI.3.29	Бүсийн оношилгоо, эмчилгээний төвийн мэс заслын вакум өрөө /Өвөрхангай аймаг/	1,400.00		2025.02.07	1,557.26	157.26
18	XVII.1.98	Сумын инженерийн шугам сүлжээний шинэчлэл /Өвөрхангай Нарийнтээл сум/	6,000.0	2024.07.24	2024.07.19	7,079.18	1,079.18
19	XV.1.1.75	Сумын төвийн хатуу хучилттай авто замын шинэчлэл /Өвөрхангай, Арвайхээр, Хархорин, Хужирт сум/	4,739.00	2024.12.09	2024.04.26	937.63	6,173.40
					2024.12.09	803.15	
				2023.05.19	2023.05.19	4,417.64	
				2023.05.19	2023.05.19	4,753.98	
Нийт дүн			43,402.90			66,275.32	22,872.42

Эх сурвалж: УТХО-ын 2024 оны судалгаа

Дээрх 19 төсөл арга хэмжээ нь улсын төсөв батлагдсанаас хойш зураг төсөв боловсруулж, магадлалаар баталгаажуулах ажлыг зохион байгуулсан нь Төсвийн тухай

хуулийн 29 дүгээр зүйлийн 29.4² дэх заалт, Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн 13.3⁶, 13.3.3⁷-д заалттай нийцэхгүй байна.

A.4. Тухайн шатны төсөвт хамаарах хуулийн этгээдийн өмчлөлд шилжих хөрөнгө оруулалтын төсөл арга хэмжээг төлөвлөсөн байна

Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар 2024 онд хэрэгжүүлэхээр 229,450.7 сая төгрөгийн өртөг бүхий 38 төсөл арга хэмжээг тухайн шатны төсөвт хамаарах хуулийн этгээдийн өмчлөлд шилжих боломжтой байдлаар төлөвлөсөн байна.

Хүснэгт 5. Хуулийн этгээдийн өмчлөлд шилжих боломжтой /сая.төгрөг/

Өмчлөх эрх бүхий этгээд	Эрх шилжсэн ТАХ		Эрх шилжээгүй ТАХ	Дүн
	Барилга байгууламж	Тоног төхөөрөмж	Барилга байгууламж	
Өвөрхангай аймгийн ТЕЗ	31,996.60	530.00		32,526.60
Боловсролын яам	44,195.70	1,970.00		46,165.70
Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яам	2,512.50			2,512.50
Гэр бүл, хөдөлмөр нийгмийн хамгааллын яам	9,209.30			9,209.30
Зам тээврийн яам			88,200.60	88,200.60
Соёл, спорт, аялал жуулчлал, залуучуудын яам	3,712.00	500.00		4,212.00
Хот, барилга байгуулалт, орон сууцны яам			30,000.00	30,000.00
Хууль зүй, дотоод хэргийн яам			1,460.00	1,460.00
Эрүүл мэндийн яам	2,100.00	1,900.00		4,000.00
Эрчим хүчний яам			11,164.00	11,164.00
Нийт дүн	93,726.10	4,900.00	130,824.60	229,450.70

Эх сурвалж: УТХО-ын 2024 оны судалгаа

Бүлэг 2. Хөрөнгө оруулалтаар төлөвлөсөн төсөл, арга хэмжээний худалдан авах ажиллагааг зохион байгуулахдаа ТБОНӨХБАҮХАТ-ыг зөрчсөн байна

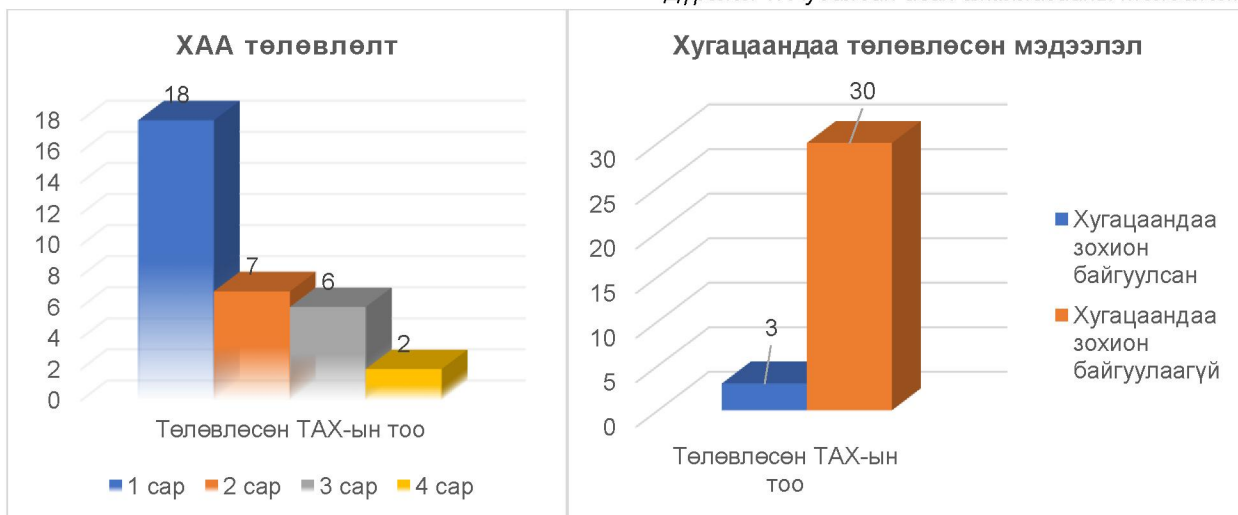
Б.1. Худалдан авах ажиллагааны төлөвлөгөөг батлуулсан ч тендер зарлах хугацааг мөрдөж ажиллаагүй байна

Өвөрхангай аймгийн Засаг даргын 2023 оны А/757 дугаар тушаалаар 2024 оны худалдан авах ажиллагааны төлөвлөгөөг баталжээ. Төлөвлөгөөнд улсын төсвийн 2024 оны хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжих 98,626.1 сая төгрөгийн төсөвт өртөгтэй эрх шилжиж ирсэн 33 төсөл, арга хэмжээний худалдан авах ажиллагааг нээлттэй тендер шалгаруулалтын журмаар төлөвлөж, зохион байгуулсан байна.

⁶ Улсын болон орон нутгийн төсөв, төрийн болон орон нутгийн өмчит хуулийн этгээдийн хөрөнгө оруулалтын төсөл, арга хэмжээний төлөвлөгөөний жагсаалтад дараах зүйлсийг тусгахыг хориглоно:

⁷ техник, эдийн засгийн үндэслэл хийгдээгүй, зураг төсөв нь батлагдаагүй, газрын зөвшөөрөл олгогдоогүй хөрөнгө оруулалтын төсөл, арга хэмжээ.

Дүрслэл 1. Худалдан авах ажиллагааны төлөвлөлт

Эх сурвалж: УТХО-ын судалгаа

Төлөвлөгөөгөөр дээрх 33 төсөл арга хэмжээг 2024 оны 1 дүгээр сард 18, 2 дугаар сард 5, 3 дугаар сард 6, 4 дүгээр сард 2 төсөл арга хэмжээг зохион байгуулахаар төлөвлөсөн ч 30 төсөл арга хэмжээний худалдан авах ажиллагааг төлөвлөсөн хугацаанд нь зохион байгуулаагүй, 10-157 хоногоор хэтрүүлсэн нь тендерийн захиалгыг ХБТХОХ-ээс ирүүлсэн тухай бүрд зохион байгуулсантай холбоотой байна. Хавсралт 1-ээс харах

Зөвлөмж: Аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн худалдан авах ажиллагааны төлөвлөгөөнд тусгасан хугацааг мөрдөж ажиллаж байх.

Тендерийг нээх, гэрээ байгуулахад хууль журамд заасан хугацааг мөрдөж ажилласан тул худалдан авах ажиллагаа зохион байгуулсан хугацаанаас шалтгаалж төсөл, арга хэмжээ хэрэгжих боломжгүй болсон нөхцөл байдал үүсээгүй байна.

Харин ХБТХОХ-ээс багцын ажлын тоо хэмжээ бүрэн бус ирүүлсэн байхад худалдан авах ажиллагааг түтгэлзүүлээгүй, Сангийн сайдын 2023 оны А/250 дугаар тушаалаар батлагдсан “Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах ажиллагааг төлөвлөх, тайлагнах журам”-ын 2.17⁸-дэх хэсгийг зөрчин тендер зарлаж, худалдан авах ажиллагааг зохион байгуулсан байна. Тухайлбал:

! АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ

- Сумын төвийн хатуу хучилттай авто замын шинэчлэл /Өвөрхангай, Арвайхээр, Хархорин, Хужирт сум/ нь 4,739.0 сая төгрөгийн төсөвт өртөгтэй төсөл, арга хэмжээний тендерийн баримт бичгийг 3 багц болгон боловсруулж баталжээ. 1 дүгээр багцын зураг, төсөв батлагдаж ирээгүй байхад 2,3 дугаар багцыг түрүүлж зарласан байна.

Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжиж байгаа 25,701.2 сая төгрөгийн төсөвт өртөгтэй 14 төсөл, арга хэмжээний төсөвт өртөг нь магадлалын дүгнэлтээс бага дүнгээр батлагдсантай уялдуулан ХБТХОХ нь **дотор засал, гадна тохижилт, гадна шугам сүлжээ, гадна цахилгаан, холбоо дохиолол, буулгалтын ажлыг** хасаж Худалдан авах ажиллагааны газарт хүргүүлсэн байна.

⁸ Хуулийн 45.2-т заасан төсөл, арга хэмжээ бүрийн техникийн тодорхойлолт, техник, эдийн засгийн үндэслэл, зураг төсөл, ажлын даалгаврыг ирүүлээгүй, илтэд алдаатай, эсхүл бүрэн бус ирүүлсэн бол мэргэжлийн байгууллага ажлын гурван өдрийн дотор захиалагчид мэдэгдэж, төсөл, арга хэмжээний тендер шалгаруулалтыг холбогдох баримт бичиг бүрэн ирүүлэх хүртэл хугацаагаар зарлахыг түдгэлзүүлнэ.

Гэтэл тус газар нь хасаж ирүүлсэн ажлын тоо хэмжээг хянаж үзэхгүйгээр худалдан авах ажиллагааг зохион байгуулсан байна. Тухайлбал:

АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ

- **Цэцэрлэгийн барилгын өргөтгөл /Өвөрхангай, Богд сум/-** Дотор халаалт, агаар сэлгэлт, плитаны ажил, шал, гадна тохижилт, гадна шугам сүлжээ, гадна цахилгаан, холбоо дохиоллын ажлын тоо хэмжээ дутуу;
- **Цэцэрлэгийн барилгын өргөтгөл, 50 ор /Өвөрхангай, Бүрд сум, 5 дугаар баг/-** Гадна тохижилт, гадна шугам сүлжээ, гадна цахилгаан, холбоо дохиоллын ажлын тоо хэмжээ дутуу;
- **Цэцэрлэгийн барилгын өргөтгөл, 50 ор /Өвөрхангай, Зүүнбаян-Улаан сум, 3 дугаар баг/-** Гадна тохижилт, гадна шугам сүлжээ, гадна цахилгаан, холбоо дохиолол, буулгалтын ажлын тоо хэмжээ дутуу;
- **Эрүүл мэндийн төвийн барилга /Өвөрхангай, Зүүнбаян-Улаан сум/-** Гадна шугам сүлжээ, гадна цахилгаан, тоног төхөөрөмжийн ажлын тоо хэмжээ дутуу;
- **Эрүүл мэндийн төвийн барилга /Өвөрхангай, Өлзийт сум/-** Гадна шугам сүлжээ, гадна цахилгаан, тоног төхөөрөмжийн ажлын тоо хэмжээ дутуу;
- **Эрүүл мэндийн төвийн барилгын өргөтгөл /Өвөрхангай, Баруунбаян-Улаан сум/-** Гадна шугам сүлжээ, гадна цахилгаан, тоног төхөөрөмжийн ажлын тоо хэмжээ дутуу;
- **Номын сан, урлаг заал бүхий сургуулийн барилгыг өргөтгөл 240 суудал /Өвөрхангай, Баянгол/-** Гадна дулаан, бохир, цахилгааны шугам, гадна тохижилт, гадна фасад, гадна, дотор засал, дээврийн ажлын тоо хэмжээ дутуу;
- **Спорт заалны барилга, 250 суудал /Өвөрхангай, Гучин-Ус сум/-** Буулгалтын ажлын тоо хэмжээ дутуу;
- **Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн төвийн барилга /Өвөрхангай, Арвайхээр сум/-** Дотор засал, гадна тохижилт, гадна шугам сүлжээ, гадна цахилгаан, холбоо дохиоллын ажлын тоо хэмжээ дутуу;
- **Музейн дотоод интерьер /Өвөрхангай, Арвайхээр сум/-** 3 давхрын интерьер, дотор заслын ажлын тоо хэмжээ дутуу;
- **Иргэдэд үйлчлэх мэдээллийн төвийн барилга, музейн танхимын хамт /Өвөрхангай, Есөнзүйл сум/-** Гадна тохижилт, гүний худгийн ажлын тоо, хэмжээ дутуу;
- **Дотуур байрны барилга, 100 ор /Өвөрхангай, Уянга сум, 2 дугаар сургууль/-** Шалны дулаалгын тоо хэмжээ дутуу;
- **Ус, цаг уур, орчны шинжилгээний төвийн барилга-** Гадна дулаан, бохир, цахилгааны шугамын ажлын тоо хэмжээ дутуу;
- **Ерөнхий боловсролын сургуулийн спорт заалны барилга, 250 суудал /Өвөрхангай, Сант сум/-** Дотор холбоо дохиолол, галын дохиолол, хяналтын камер, дотор гэрэлтүүлэг, кабелин телевиз, хотын телефон, дулаалгын ажлын тоо хэмжээ дутуу;

Эдгээр худалдан авах ажиллагаа нь Сангийн сайдын 2023 оны 250 дугаар тушаалаар батлагдсан “Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах ажиллагааг төлөвлөх, тайлагнах журам”-тай нийцэхгүй байна.

Цаашид дээрх зөрчлийг таслан зогсоож, улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжих төсөл, арга хэмжээний төсөвт өртөг магадлалын дүгнэлтээс бага дүнгээр батлагдсан тохиолдолд Сангийн сайдын 2023 оны 250 дугаар тушаалаар батлагдсан журмыг мөрдөж ажиллах албан шаардлагыг аймгийн Засаг даргад хүргүүлэв.

Б.2. Тендерийн баримт бичгийг хууль, журамд нийцүүлэн боловсруулж, батлуулсан боловч зарим алдаа дутагдал гарч байна

Өвөрхангай аймагт эрх шилжсэн 33 төсөл, арга хэмжээний худалдан авах ажиллагааг зохион байгуулах үнэлгээний хороог тухай бүр аймгийн Засаг даргын захирамжаар байгуулж, үнэлгээний хороо нь тендерийн баримт бичгийг хууль, журам, жишиг баримт бичгийн дагуу, захиалагчаас ирүүлсэн техникийн тодорхойлолтыг үндэслэн боловсруулж аймгийн Засаг даргаар батлуулсан байна.

Үнэлгээний хорооны шийдвэрийг гишүүдийн 85-аас багагүй хувийн ирцтэйгээр гаргасан ба хүчин төгөлдөр бус шийдвэр гараагүй байна.

Тендерийн баримт бичгийг тендерийн жишиг баримт бичгийг үндэслэн ерөнхий шаардлагыг тавьж, ХБТХОХ-ээс ирүүлсэн техникийн тодорхойлолтын дагуу боловсруулсан байна.

Гэвч тендерийн баримт бичгийн боловсруулалтад зарим алдаа дутагдал гарсаар байна. Тухайлбал:

! АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ

- ТШЗ 19.1 Ажил гүйцэтгэх хүний нөөц: Барилгын инженер нь мэргэжлээрээ ажилласан жилийн туршлага 3-аас доошгүй байх ёстой байтал 2-оос доошгүй гэж оруулсан,
- ТШЗ 19.3 Тусгай зөвшөөрөл: Барилга, хот байгуулалтын яамны БА-3.1 тусгай зөвшөөрөл шаардах байсныг БА-2.1 тусгай зөвшөөрөл шаардсан,
- Барилга, хот байгуулалтын яамны БА-7.1 тусгай зөвшөөрөл шаардсан л бол барилгын инженерийн мэргэжлээрээ ажилласан жилийн туршлага 3-аас доошгүй байх гэж шаардлага тавьсан,
- А0302 авто замаас Хайрхандулаан сум хүртэлх хатуу хучилттай авто зам, 3.2 км /Өвөрхангай, Хайрхандулаан сум/, Сумын төвийн хатуу хучилттай авто замын шинэчлэл /Өвөрхангай, Арвайхээр, Хархорин, Хужирт сум/: Тендерийн баримт бичгийн өгөгдлийн хүснэгтэд машин механизм, тоног төхөөрөмжийн нэр, хүчин чадал, тоо ширхгийг зааж өгөөгүй. Ерөнхий инженер нь авто замын мэргэшсэн инженер гэж шаардаагүй,
- Сургуулийн өмнөх боловсролын байгууллагын барилга нь зориулалт, хүчин чадлын хувьд дунд төвөгшилтэй барилга байгууламжид хамаарах байтал Бүрд, Богд сумын Цэцэрлэгийн барилгын өргөтгөлийн тендерийн баримт бичигт бага төвөгшилгүй барилга байгууламжийн тусгай зөвшөөрөл БА-2.1-ийг шаардсан,
- Арвайхээр, Хархорин, Баян-Өндөр сумын 320 хүүхдийн суудалтай Сургуулийн барилгын тендерийн баримт бичигт Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн ажилтнаар 2-оос доошгүй жил ажилласан байх ажлын туршлага шаардах ёстой боловч гэрчилгээ хүчин төгөлдөр байх гэж шаардсан,
- Богд, Зүүнбаян-Улаан сумын 50 ортой Цэцэрлэгийн барилгын өргөтгөлийн барилгын тендерийн баримт бичигт халаалт агаар сэлгэлт, дулааны инженер, цахилгааны инженер, холбоо дохиолол, мэдээллийн инженерийн ажлын туршлагыг 5 жилээс доошгүй ажилласан байхыг 3 жилээс доошгүй ажилласан байх гэж заасан,
- Эрүүл мэндийн төвийн барилгын өргөтгөл /Өвөрхангай, Баруунбаян-Улаан сум/-ийн тендерийн баримт бичигт БА-6. буюу Барилга байгууламжийн дотор ус хангамж, ариутгах татуургын шугам сүлжээ, тэдгээрийн тоног төхөөрөмж, гадна салбар шугам сүлжээний угсралтын тусгай зөвшөөрлийг шаардсан боловч байвал зохих Ус хангамж, ариутгах татуургын инженерийн ажилтны шаардлагыг зааж өгөөгүй,
- Цэцэрлэгийн барилгын өргөтгөл, 50 ор /Өвөрхангай, Зүүнбаян-Улаан сум, 3 дугаар баг/-ын тендерийн баримт бичигт барилга угсралтад шаардлагатай техник, тоног төхөөрөмжийн шаардлагыг огт тавиагүй байна.

Тендерийн баримт бичгийг батлах явцад хугацааны болон бичилтийн алдаа гаргах зөрчил түгээмэл байна. Үүнд:

! АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ

- Сургуулийн барилга, 320 суудал /Өвөрхангай, Хархорин сум/, Цэцэрлэгийн барилгын өргөтгөл /Өвөрхангай, Богд сум/, Эрүүл мэндийн төвийн барилгын өргөтгөл /Өвөрхангай, Баруунбаян-Улаан сум/ зэрэг төсөл арга хэмжээний тендерийн баримт бичгийг баталсан огноо байхгүй.
- Соёлын төвийн барилга, 250 суудал /Өвөрхангай, Төгрөг сум, 1 дүгээр баг/-ын тендерийн баримт бичиг боловсруулахаар 2024 оны 3 дугаар сарын 28-ны өдөр хуралдсан тэмдэглэл үйлдсэн боловч тендерийн бичиг баримтыг 2024 оны 2 дугаар сарын 27-ны өдөр баталсан байна.

Дээрх зөрчлүүд нь Барилга, хот байгуулалтын сайдын 2021 оны 147, 211 дүгээр тушаалаар батлагдсан дараах журмуудтай тус тус нийцэхгүй байна.

- Барилга, хот байгуулалтын сайдын 2021 оны 147 дугаар тушаалаар батлагдсан “Барилга байгууламжийн зураг төсөл боловсруулах, барилгын ажил гүйцэтгэх, барилгын материалын үйлдвэрлэл, өргөх байгууламж, түүний эд ангийн үйлдвэрлэл, угсралт, засвар үйлчилгээ эрхлэх хуулийн этгээдэд тусгай зөвшөөрөл олгох, үйлчилгээний хөлс тогтоох, тэдгээрт хяналт тавих журам”
- Барилга, хот байгуулалтын сайдын 2021 оны 211 дүгээр тушаалаар батлагдсан “Барилга байгууламжийн түвэгшлийн ангилалд хамаарах зориулалт, хүчин чадлыг тогтоох журам”

Зөвлөмж: Барилга, хот байгуулалтын сайдын 2021 оны 147, 211 дүгээр тушаалаар батлагдсан дараах журмуудыг мөрдөж ажиллах.

Б.3. Үнэлгээний хороо нь улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжүүлэх зарим төсөл арга хэмжээний гүйцэтгэгчийг сонгон шалгаруулахдаа ТБОНӨХБАҮХАТ хуулийг зөрчсөн байна

Тендерийг зарлахдаа тендерийн урилга, холбогдох баримтыг www.tender.gov.mn цахим сайтаар нээлттэй мэдээлж, тендерийн үйл ажиллагааг 100.0 хувь цахим хэлбэрээр зохион байгуулж, оролцогч болон үнэлгээний хорооны гишүүдийг байлцуулан тодорхой, товлосон цагт нээж байгаа нь гүйцэтгэгчийг ил, тод, нээлттэй өрсөлдөх боломжоор ханган Сангийн сайдын 2023 оны А/248 дугаар тушаалаар батлагдсан “Цахим системээр худалдан авах ажиллагаа зохион байгуулах, түүний тасралтгүй, аюулгүй ажиллагааг хангах журам”-ын хэрэгжилтийг бүрэн хангаж ажилласан байна.

Тайлант онд эрх шилжиж ирсэн 98,626.1 сая төгрөгийн 33 төсөл арга хэмжээг нээлттэй тендер шалгаруулалтын журмаар зохион байгуулж, тендерт шалгарсан оролцогч нартай 96,646.8 сая төгрөгөөр төсөл, арга хэмжээг гүйцэтгэх гэрээ байгуулснаар төсөвт 1,979.8 сая төгрөгийн хэмнэлт гаргаж ажилласан байна.

Харин 15,108.2 сая төгрөгийн 7 төсөл, арга хэмжээний гүйцэтгэгчийг сонгон шалгаруулах ажиллагаа нь ТБОНӨХБАҮХАТ хуулийг 26.4⁹, 26.4.1¹⁰, 50.10¹¹ дах заалтуудтай нийцэхгүй байна. Тухайлбал:

! АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ

- **Спорт заалны барилга, 250 суудал /Өвөрхангай, Уянга сум, 2 дугаар сургууль/-ын гүйцэтгэгчээр тендерийн баримт бичгийн ТШЗ 19.1-д заасан ажил гүйцэтгэх хүний нөөцийн шаардлага хангаагүй Мөнх-Урлал ХХК-ийг шалгаруулсан байна.**
- **Цэцэрлэгийн барилгын өргөтгөл, 50 ор /Өвөрхангай, Зүүнбаян-Улаан сум, 3 дугаар баг/-ийн гүйцэтгэгчээр төсөл арга, хэмжээний тендерийн баримт бичгийн ТШЗ 19.1, 19.3-д тус тус заасан тусгай шаардлага /БА-3.1/ болон ажил гүйцэтгэх хүний нөөцийн шаардлага /Холбоо дохиолол, мэдээллийн инженерийн оронд компьютерын программ хангамж мэргэжилтэй ажилтны материал ирүүлсэн/ хангаагүй Сонор бүрд ХХК-ыг шалгаруулсан.**
- **Цэцэрлэгийн барилгын өргөтгөл /Өвөрхангай, Богд сум/-ийн гүйцэтгэгчээр төсөл арга, хэмжээний тендерийн баримт бичгийн ТШЗ 19.1-д заасан ажил гүйцэтгэх хүний нөөцийн шаардлага / Ус хангамж ариутгах татуургын инженерийн оронд ус судлаач мэргэжилтэй ажилтны материал ирүүлсэн/ хангаагүй Дөлгөөн арвай ХХК-ыг шалгаруулсан.**
- **Дотуур байрны барилга, 100 ор /Өвөрхангай, Уянга сум, 2 дугаар сургууль/: Тендерт ирүүлсэн материалд хүний нөөцийн мэдээлэл 6 инженер, техникчийн диплом, сертификат ирүүлээгүй байхад Дүүрэн цацрах ХХК-г шалгаруулсан.**
- **Эрүүл мэндийн төвийн барилга /Өвөрхангай, Зүүнбаян-Улаан сум/: Тендерт ирүүлсэн хүний нөөцийн мэдээлэл дэх 3 инженер, техникчийн диплом, сертификат ирүүлээгүй байхад Итгэлт өргөө ХХК-г шалгаруулсан.**
- **А0302 авто замаас Хайрхандулаан сум хүртэлх хатуу хучилттай авто зам, 3.2 км /Өвөрхангай, Хайрхандулаан сум/ төслийн гүйцэтгэгчээр ерөнхий инженер нь авто замын мэргэшсэн зэрэгтэйг нотлох гэрчилгээ, баримт бичиг байхгүй, геодезийн инженерийн мэргэжил тохирохгүй, www.sainscore.mn, www.burenscore.mn хаягаас авсан зээлийн мэдээллийн сангийн тодорхойлолт ирүүлээгүй, Өвөрхангай-А33А ТӨХК-г шалгаруулсан.**
- **Сумын төвийн хатуу хучилттай авто замын шинэчлэл /Өвөрхангай, Арвайхээр, Хархорин, Хужирт сум/: Геодезийн инженерийн мэргэжил нь тендерийн шаардлагад тохироогүй, мэргэжлийн диплом, сертификат, нотлох баримт бичиг ирүүлээгүй байхад Дагинас хайрхан ХХК-г шалгаруулсан.**

Эдгээр худалдан авах ажиллагаа нь Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил үйлчилгээ худалдан авах тухай хуулийн 5.1¹², 26.4¹³, 50.10¹⁴ дэх заалттай нийцэхгүй байгаа тул үнэлгээний хороод нь хууль, журам зөрчсөн шийдвэр гаргадаг байдлыг таслан зогсоож, хууль журмыг мөрдөж ажиллах албан шаардлагыг аймгийн Засаг даргад хүргүүлэв.

⁹ 26.4.Захиалагч тендерийг тендер шалгаруулалтын баримт бичигт заасан шаардлагад нийцэх эсэхийг дараах байдлаар хянан үзнэ:

¹⁰ 26.4.1 энэ хуулийн 15, 16, 17 дугаар зүйлд заасан чадавхын болон туршлагын доод шаардлагыг хангасан байх;

¹¹ 50.10.Үнэлгээний хорооны дарга үнэлгээний хорооны үйл ажиллагааг хууль тогтоомжид нийцүүлэн зохион байгуулах, хурлыг товлон, тогтоосон хугацаанд шуурхай шийдвэр гаргаж, захиалагчид хүргүүлэх, үнэлгээний хороог захиалагчийн өмнө төлөөлөх чиг үүргийг хэрэгжүүлнэ.

¹² 5.1.Энэ хуулийг хэрэгжүүлэхэд өрсөлдөх тэгш боломжтой, ил тод, үр ашигтай, хэмнэлттэй, хариуцлагатай байх зарчмыг баримтална.

¹³ 26.4.Захиалагч тендерийг тендер шалгаруулалтын баримт бичигт заасан шаардлагад нийцэх эсэхийг дараах байдлаар хянан үзнэ:

¹⁴ 50.10.Үнэлгээний хорооны дарга үнэлгээний хорооны үйл ажиллагааг хууль тогтоомжид нийцүүлэн зохион байгуулах, хурлыг товлон, тогтоосон хугацаанд шуурхай шийдвэр гаргаж, захиалагчид хүргүүлэх, үнэлгээний хороог захиалагчийн өмнө төлөөлөх чиг үүргийг хэрэгжүүлнэ.

Бүлэг 3. Хөрөнгө оруулалтын төсөл, арга хэмжээг хууль журмын дагуу бүрэн санхүүжүүлсэн боловч зарим ажлын чанар, гүйцэтгэл хангалтгүй, хөрөнгийг бүртгэлд үнэн зөв тусгаагүй байна.

В.1. Төсөл арга хэмжээний гүйцэтгэлд үндэслэн санхүүжилтийг олгосон байна.

Өвөрхангай аймгийн Засаг даргад эрх шилжсэн өмнөх оны 28, тайлант оны 31, нийт 59 төсөл, арга хэмжээнд 61,849.9 сая төгрөгийг төлөвлөжээ. Гүйцэтгэлээр 52,638.0 сая төгрөгийн санхүүжилт олгож, 9,211.9 сая төгрөгийг барьцаа хөрөнгийн дансанд үлдээж, 2 төсөл, арга хэмжээний 1,151.2 сая төгрөгийн санхүүжих боломжийг алдсан байна.

Аймгийн Төрийн сангийн барьцаа хөрөнгийн дансанд татан төвлөрүүлсэн 9,211.9 сая төгрөгийн 13 төсөл, арга хэмжээний жагсаалтыг хүснэгтээр харуулбал:

Хүснэгт 6. Барьцаа хөрөнгийн дансанд төвлөрүүлсэн байдал /сая.төгрөг/

№	Төсөл арга хэмжээний нэр	Гүйцэтгэгчийн нэр	Гэрээ байгуулсан дүн	Нийт олгосон санхүүжилт	2024 онд олгосон санхүүжилт	Барьцаа дансанд байршуулсан
1	Засаг даргын Тамгын газрын барилга /Өвөрхангай, Тарагт сум/	Хангамж өргөө ХХК	1,470.5	1,321.9	349.7	148.6
2	Сургуулийн барилгын урлаг заал, номын сан бүхий өргөтгөлийн барилга /Өвөрхангай, Уянга сум/	СТНАА ХХК	2,126.6	1,816.3	330.8	310.3
3	Соёлын төвийн барилга /Өвөрхангай, Баруунбаян-Улаан сум/	Ти Эл Жи групп	1,707.9	1,707.9	362.4	845.5
4	Эрүүл мэндийн төвийн барилгын өргөтгөл /Өвөрхангай, Хужирт сум/	"Вокомконстракшн" ХХК	1,708.0	1,708.0	864.3	334.3
5	Нэгдсэн эмнэлгийн барилга, 100 ор /Өвөрхангай, Хархорин сум/	"Би энд Би Констракшн" ХХК	13,729.6	7,586.5	6,143.1	3,779.9
6	Цэцэрлэгийн барилгын өргөтгөл, 50 ор /Өвөрхангай, Бүрд сум, 5 дугаар баг/	Арвайншагшаа ХХК	561.0	561.0		561.0
7	Цэцэрлэгийн барилгын өргөтгөл, 50 ор /Өвөрхангай, Зүүнбаян-Улаан сум, 3 дугаар баг/	Сонор бүрд ХХК	580.1	580.1	406.1	174.0
8	Цэцэрлэгийн барилгын өргөтгөл /Өвөрхангай, Богд сум/	Дөлгөөн Арвай ХХК	590.0	590.0	474.9	115.1
9	Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн төвийн барилга /Өвөрхангай, Арвайхээр сум/	Юу Зэт Эрдэнэ ХХК	4,209.3	2,104.7	378.2	1,726.5
10	Музейн дотоод интерьер /Өвөрхангай, Арвайхээр сум/	Бако констракшн ХХК	953.2	600.0		600.0
11	Эрүүл мэндийн төвийн барилга /Өвөрхангай, Зүүнбаян-Улаан сум/	Итгэлт-Өргөө	688.0	688.0	514.2	173.8
12	Эрүүл мэндийн төвийн барилга /Өвөрхангай, Өлзийт сум/	Галбын тос ХХК	671.1	671.1	437.5	233.6

13	Эрүүл мэндийн төвийн барилгын өргөтгөл /Өвөрхангай, Баруунбаян-Улаан сум/	Пүүлүүбумба ХХК	675.8	675.8	466.5	209.3
Нийт дүн			29,671.1	20,611.3	10,727.7	9,211.9

Эх үүсвэр: Санхүү, төрийн сангийн хэлтсийн хөрөнгө оруулалтын судалгаа

Харин улсын төсвийн хөрөнгөөр хэрэгжих 2 төсөл, арга хэмжээний 1,151.2 сая төгрөгийн санхүүжилтийг дараах шалтгаанаар төсөвт төвлөрүүлсэн байна. Тухайлбал:

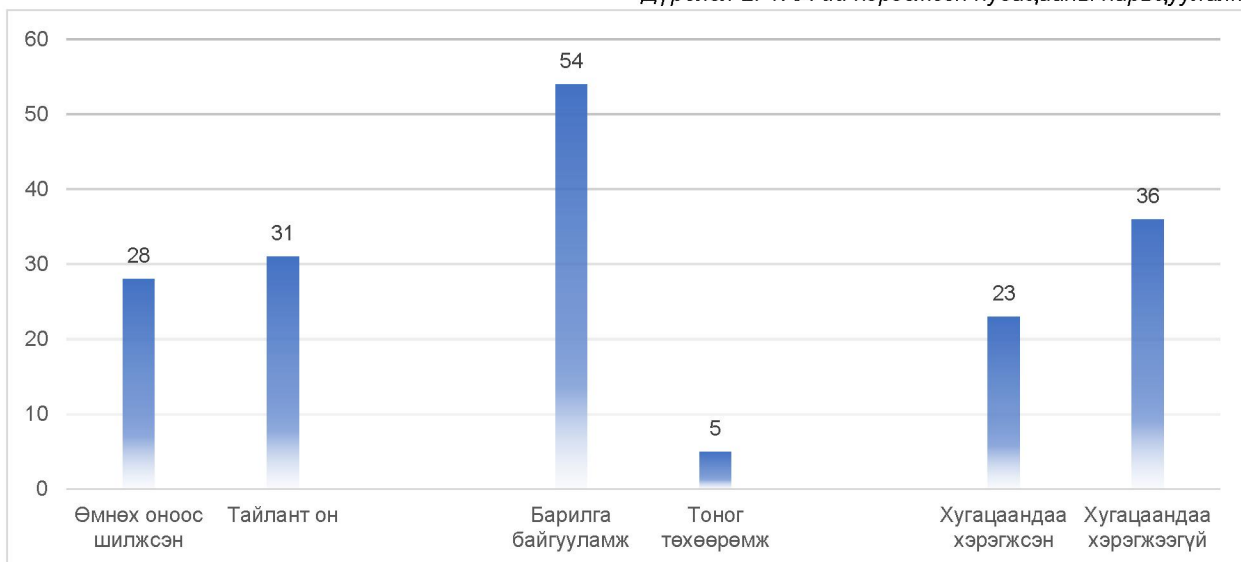
- **Спорт заалны барилга, 250 суудал /Өвөрхангай, Уянга сум, 2 дугаар сургууль/-тай барилгын ажлыг 2024-2026 онд хийж гүйцэтгэхээр Мөнх-урлал ХХК-тай гэрээ байгуулсан ч тус компани нь барилгын ажлыг эхлүүлээгүйн улмаас 2024 онд санхүүжих 855.2 сая төгрөгийг төсөвт төвлөрүүлсэн.**
- **Соёлын төвийн барилга, 250 суудал /Өвөрхангай, Төгрөг сум, 1 дүгээр баг/-төслийн барилгын ажлын зураг төсөв, магадлалын ерөнхий дүгнэлт алдаатай батлагдсанаас болж гүйцэтгэгч суурийн ажлыг ноорог зургаар хийсэн ч цааш үргэлжлүүлэн хийх боломжгүй нөхцөл байдал үүссэнээр 296.0 сая төгрөгийг төсөвт төвлөрүүлсэн.**

Цаашид улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар баталсан хөрөнгийг бүрэн ашиглахад анхаарч тайлант онд төлөвлөсөн ажлыг бүрэн хийлгэх, хугацааг баримтлахад хяналтаа сайжруулах арга хэмжээ авч ажиллах шаардлагатай байна.

В.2. Нийт төсөл, арга хэмжээний 85.2 хувийг төлөвлөсөн хугацаандаа хэрэгжүүлсэн байна

Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар 2024 онд санхүүжүүлэхээр баталсан 61,849.9 сая төгрөгийн төсөвт өртөгтэй 59 төсөл, арга хэмжээний 54 нь барилга байгууламж, 5 нь тоног төхөөрөмж нийлүүлэх ажил байна. Үүнээс 18 барилга байгууламж, 5 тоног төхөөрөмжийн ажлыг төлөвлөсөн хугацаанд нь хэрэгжүүлж, гэрээг дүгнүүлсэн байна.

Дүрслэл 2. ТАХ-ий хэрэгжсэн хугацааны харьцуулалт

Эх үүсвэр: УТХО-ын судалгаа

Харин 2024 онд шинээр хэрэгжүүлж эхлэхээр хуульд тусгагдсан 3 төсөл, арга хэмжээ дараах шалтгааны улмаас төлөвлөсөн хугацаандаа хэрэгжиж эхлээгүй байна. Тухайлбал:

! АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ

- Спорт заалны барилга, 250 суудал /Өвөрхангай, Уянга сум, 2 дугаар сургууль/-Тухайн орон нутгийн хөрсний онцлогоос шалтгаалж суурийн ажил хүйтний улиралд хийгдэх боломжгүй болсноор барилгын ажил эхлээгүй байна.
- Цэцэрлэгийн барилгын өргөтгөл, 50 ор /Өвөрхангай, Бүрд сум, 5 дугаар баг/-Худалдан авах ажиллагааны шийдвэртэй холбоотой Сангийн яаманд гомдол гарч, гэрээ 2024 оны 10 дугаар сарын 23-ны өдөр хийгдсэнээр хүйтний улирал эхэлсэн тул барилгын ажил эхлээгүй байна.
- Музейн дотоод интерьер /Өвөрхангай, Арвайхээр сум/-Оролцогч орж ирээгүй шалтгаантай худалдан авах ажиллагаа 3 дахин зарлагдсан. Гэрээ 2024 оны 12 дугаар сарын 23-ны өдөр хийгдсэн. Хүйтний улирал эхэлсэнтэй холбоотой барилгын ажил эхлээгүй байна.

Мөн өмнөх онуудад улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар эхлүүлсэн боловч хэрэгжиж дуусаагүй 5 төсөл арга хэмжээ байна. Эдгээрийг барилгын материалын үнийн өсөлтөөс үүдсэн төсөвт өртгийн нэмэгдлийн зөрүүний магадлалаар УИХ-ын 2023 оны 72 дугаар тогтоолын дагуу санхүүжүүлж хэрэгжүүлсэн боловч дараах шалтгаануудын улмаас хэрэгжиж дуусаагүй, гэрээг сунгажээ. Тухайлбал:

! АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ

- **Засаг даргын Тамгын газрын барилга /Өвөрхангай, Тарагт сум/** нь 2019 оноос хэрэгжиж эхэлсэн ба гүйцэтгэгчээр Хангамж өргөө ХХК шалгарч гэрээг 2019 оны 6 сард хийжээ. Барилгын ажлын явц гүйцэтгэгчээс шалтгаалан удааширсан бөгөөд одоогоор барилгыг ашиглалтад оруулах улсын комисс ажиллаагүй. Гэтэл Тарагт сумын ЗДТГ нь 2024 оны 7 дугаар сараас тус барилгад үйл ажиллагаа явуулж эхэлсэн байна.
- **Сургуулийн барилгын урлаг заал, номын сан бүхий өргөтгөлийн барилга /Өвөрхангай, Уянга сум/-** Тус төсөл, арга хэмжээ нь 2022 оноос эхэлж хэрэгжсэн. СТНАА ХХК нь барилга угсралтын гэрээг хийж, ажлыг гүйцэтгэж байгаа боловч тус компанийн ажлын гүйцэтгэлээс шалтгаалан ашиглалтад ороогүй байна. Ажлын гүйцэтгэл 50%
- **Соёлын төвийн барилга /Өвөрхангай, Баруунбаян-Улаан сум/** төсөл нь 2022 оноос хэрэгжиж эхэлсэн. Гүйцэтгэгч нь Ти Эл Жи ХХК ба тус компанийн ажлын гүйцэтгэлээс шалтгаалан ашиглалтад ороогүй байна. Ажлын гүйцэтгэл 50%
- **Эрүүл мэндийн төвийн барилгын өргөтгөл /Өвөрхангай, Хужирт сум/-** нь 2021 оноос хэрэгжиж эхэлсэн ба Вокомконстракшн ХХК нь гүйцэтгэгчээр шалгарч гэрээ байгуулсан. Тус компанийн ажлын гүйцэтгэлээс шалтгаалан ашиглалтад ороогүй ажил удааширсан байна. Ажлын гүйцэтгэл 40%
- **Нэгдсэн эмнэлгийн барилга, 100 ор /Өвөрхангай, Хархорин сум/** 2022 онд хэрэгжиж эхэлсэн. Би Энд Би ХХК-тай барилга угсралтын гэрээ байгуулан гүйцэтгүүлж байгаа бөгөөд зураг төсөвт эмнэлгийн зориулалттай хүчилтөрөгчийн хоолойн систем тусгагдаагүйн улмаас зураг төсөвт өөрчлөлт орж, нэмэлт ажлын магадлалын ерөнхий дүгнэлт гарсан. Төсөвт өртгийн нэмэгдлийн санхүүжилтээс шалтгаалан ажил хүлээгдэж байна. Ажлын гүйцэтгэл 55%

Барилгын ажил гүйцэтгэгч гэрээний үүргээ хугацаанд нь хэрэгжүүлээгүй тохиолдолд авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ, хугацаа, захиалагч талаас гаргах шийдвэр, хүлээлгэх

хариуцлагатай холбоотой нарийвчилсан зохицуулалт хангалтгүй, гэрээг сунгах шалгуур, эрх зүйн зохицуулалт тодорхой бус байна.

Дээрх төсөл, арга хэмжээний гүйцэтгэгч нь анхны гэрээний хугацаандаа хэрэгжүүлээгүй, гэрээг удаа дараа сунгасан, ажлыг чанаргүй гүйцэтгэж, өнөөг хүртэл барилгын ажлыг хүлээлгэн өгөөгүй байгааг үндэслэн Сангийн яамны хар жагсаалтад оруулах саналыг хүргүүлж ажиллахыг аймгийн Засаг даргад зөвлөв.

В.3. Хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжиж байгаа зарим барилга угсралтын ажлыг зураг төсвийн дагуу хэрэгжүүлээгүй, гүйцэтгэлийн чанар хангалтгүй байна

Зарим төсөл арга хэмжээний зураг төсөл зохиогч хууль тогтоомжид заасан чиг үүргээ хэрэгжүүлж ажиллахгүй байна. Тухайлбал:

- **Соёлын төвийн барилга, 250 суудал /Өвөрхангай, Төгрөг сум, 1 дүгээр баг/-**тай төсөл, арга хэмжээний зураг төсөл боловсруулах гэрээг Зэдпроект ХХК-тай байгуулсан. Гэтэл гүйцэтгэгч зураг төслийг 400 хүний суудалтай боловсруулж, магадлалын ерөнхий дүгнэлтийг 2024.12.24-өөр баталгаажуулсан байна. Аймгийн ГХБХБГ-аас 2024.10.21-ны өдрийн 480 тоот албан бичгийг Барилга хөгжлийн төв, 2025.02.06 өдрийн 35 тоот албан бичгийг Зэдпроект ХХК-д зураг төслийг засварлаж өгөх хүсэлт хүргүүлсэн ч одоог хүртэл засагдсан зураг төсөл ирээгүй байна.

Зураг 1. Барилга хөгжлийн төв, Зэдпроект ХХК-д хүргүүлсэн албан тоот

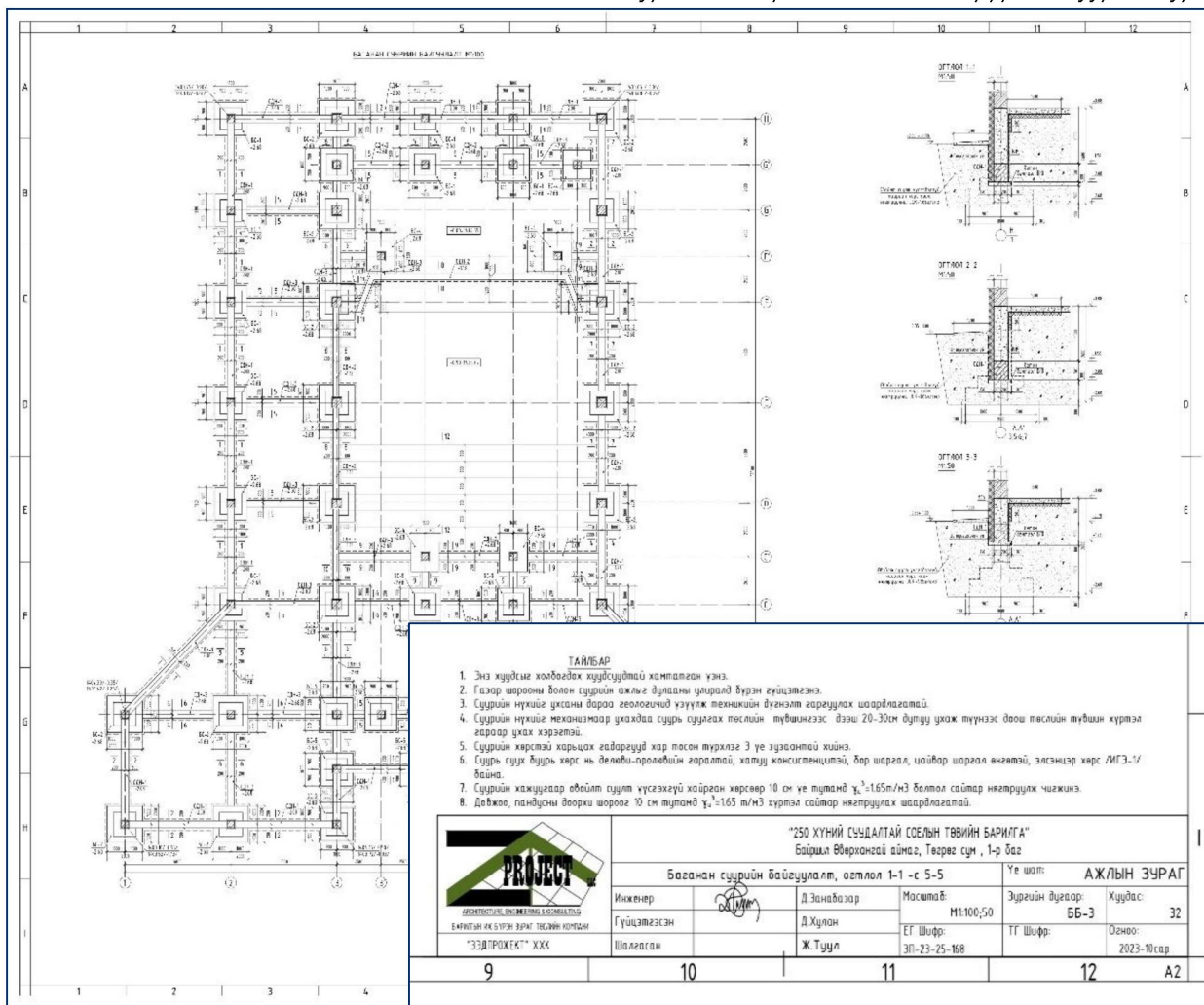

- **Гэр хорооллын шугам сүлжээ /Өвөрхангай, Арвайхээр сум/-** төслийг 1,2 дугаар багцад 3,8 дугаар баг, 1,9 дүгээр багт цэвэр, бохир шугам сүлжээг төлөвлөсөн. Зураг төслийг боловсруулах гэрээг Инж байгууламж ХХК-тай байгуулжээ. Гэтэл Инж байгууламж ХХК нь алдаа ихтэй зураг төсөл боловсруулсан байна.

! АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ

- Соёлын төвийн барилга, 250 суудал /Өвөрхангай, Төгрөг сум, 1 дүгээр баг/-тай төсөл, арга хэмжээний гүйцэтгэгч Отгон нинж ХХК-д зургийн зохиогч барилгын суурийн зургийг ноорог хэлбэрээр өгч, гүйцэтгэгч суурийн ажлыг хийсэн байна. Батлагдсан зураг төсөвгүй, барилгын ажлыг цааш үргэлжүүлэх нөхцөл бүрдэхгүй байна.

Зураг 2. Зэдпроект ХХК-аас ирүүлсэн суурийн зураг

Дээрх шалтгааны улмаас ажил удаашрах, чанаргүй хийгдэх эрсдэл бий болгосон байна.

- Мөн Гэр хорооллын шугам сүлжээ /Өвөрхангай, Арвайхээр сум/- төслийг 1,2 дугаар багцад 3,8 дугаар баг, 1,9 дүгээр багт цэвэр, бохир шугам сүлжээг төлөвлөсөн. Инж байгууламж ХХК нь зураг төслийг боловсруулахдаа байршил дээр ирж ажиллаагүйгээс цэвэр, бохир усын шугамыг нарийн гудамжаар, иргэний өмчлөлийн /хашааны/ газар дундуур байршуулах, зам болон айлын хашааны хооронд нарийн зайд 2 шугам явуулах, жалга дагуулан бохирын шугам байгуулах гэх мэт алдаа ихтэй зураг төсөл боловсруулжээ. Энэ нь гүйцэтгэгчийн ажил удаашрах, чанаргүй хийгдэх эрсдэл бий болгосон байна

Зөвлөмж: Барилга байгууламжийн зураг төслийг холбогдох хууль тогтоомж, норм, нормативын баримт бичгийн шаардлагад нийцүүлэн зураг төсөл боловсруулах даалгаврын дагуу боловсруулаагүй Зэдпроект ХХК, Инж байгууламж ХХК-тай гэрээг дүгнэж, хариуцлага тооцох, Барилгын тухай хуулийн 23.2¹⁵-т, Засгийн газрын 2019 оны 108¹⁶ дугаар тогтоолын хавсралтаар батлагдсан дүрмийг мөрдөж ажлууллах, аймгийн ерөнхий архитектор нь боловсруулсан зураг төслийг гэрээт зохиогчоос ажлын даалгаврын дагуу хүлээн авч байх

¹⁵ 23.2.Энэ хуулийн 23.1-д заасны дагуу баталгаажуулсан барилга байгууламжийн байршил, загвар зураг, техникийн нөхцөлүүдэд үндэслэн эх загвар зураг /эскиз/, иж бүрэн ажлын зураг төслийг боловсруулна.

¹⁶ Засгийн газрын 2019 оны 108 тогтоол Барилга байгууламжийн зураг төсөл боловсруулах, магадлал хийх дүрэм

Мөн дээрх Соёлын төвийн барилга, 250 суудал /Өвөрхангай, Төгрөг сум, 1 дүгээр баг/ 2,712.0 сая төгрөгийн төсөвт өртөгтэй төсөл, арга хэмжээний барилга угсралтын ажлыг түр зогсоож, дахин зураг төслийг боловсруулж, магадлалын ерөнхий дүгнэлт гаргуулан Зэтпроект ХХК-аас хүлээн авсны дараа барилгын ажлыг эхлүүлэх албан шаардлага аймгийн Засаг даргад хүргүүлэв.

Улсын төсвийн 2024 оны хөрөнгө оруулалтаар шинээр хэрэгжиж байгаа болон өмнөх онуудаас шилжих барилга байгууламж, инженерийн шугам сүлжээ, авто замыг холбогдох норм дүрэм, стандарт, батлагдсан зураг төсвийн дагуу гүйцэтгэсэн эсэхийг барилгын ажлын талбар дээр очиж үзэхэд зарим төсөл, арга хэмжээний гүйцэтгэлийн чанар хангалттай байна. Тодруулбал:

Дотуур байрны барилга, 100 ор /Өвөрхангай, Уянга сум, 2 дугаар сургууль/-той барилгын ажлыг Дүүрэн цацрах ХХК гүйцэтгэж байна. Барилгын угсралтын ажил 30.0 хувийн гүйцэтгэлтэй.

Зураг 3. Дотуур байрны барилга, 100 ор /Өвөрхангай, Уянга сум, 2 дугаар сургууль/

Сургуулийн барилгын өргөтгөл, 320 суудал /Өвөрхангай, Арвайхээр сум, 2 дугаар сургууль/-тай барилгын ажлыг Бага хөгшин ХХК гүйцэтгэж байна. Барилгын угсралтын ажил 24.0 хувийн гүйцэтгэлтэй.

Зураг 4. Сургуулийн барилгын өргөтгөл, 320 суудал /Өвөрхангай, Арвайхээр, 2 дугаар сургууль/

Номын сан, урлаг заал бүхий сургуулийн барилгын өргөтгөл, 240 суудал /Өвөрхангай, Баянгол сум/-тай барилгын ажлыг Өндөр бөх ХХК гүйцэтгэж байна. Барилгын угсралтын ажил 30.0 хувийн гүйцэтгэлтэй.

Зураг 5. Номын сан, урлаг заал бүхий сургуулийн барилгын өргөтгөл, 240 суудал /Өвөрхангай, Баянгол сум/

Гэр хорооллын шугам сүлжээ /Өвөрхангай, Арвайхээр сум/ 3 дугаар багцын шугамын ажлыг Гуа орд ХХК гүйцэтгэж байна. Шугамын ажлыг гүйцэтгэхдээ улсын чанартай авто замын доогуур сүвлэсэн байна. Тус ажил 50.0 хувийн гүйцэтгэлтэй байна.

Зураг 6. Гэр хорооллын шугам сүлжээ /Өвөрхангай, Арвайхээр сум/

Аймгийн ГХБХБГ-аас захиалагчийн хяналтыг хэрэгжүүлж байгаа инженерүүд талбайн журналыг бүрэн хөтлөөгүй, үүрэг даалгаврын биелэлтийг дэвтэрт бичиж, үйлдээгүй, гэрээний хугацаанд тавих хяналт хангалтгүй, гүйцэтгэгч барилгын ажлыг чанаргүй гүйцэтгэх зөрчил давтагдан гарсаар л байна. Тухайлбал:

АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ

- **Сургуулийн барилга, 320 суудал /Өвөрхангай, Хархорин сум/** -ын ажлыг Хангай энерги ХХК 7,368.47 сая төгрөгөөр 2024-2026 онд гүйцэтгэхээр гэрээ байгуулан ажиллаж байна. Бетоны цутгалтын ажлыг гүйцэтгэхдээ угсралтын цутгамал бетон, төмөр бетон бүтээцийн норм дүрэм баримтлаагүй, 1-2 давхрын бетон багана, хучилт, шатыг цутгахдаа бетон хольцыг нягтруулаагүй;

Зураг 7. Сургуулийн барилга, 320 суудал /Өвөрхангай, Хархорин сум/-ын зураг

- **Цэцэрлэгийн барилгын өргөтгөл, 50 ор /Өвөрхангай, Зүүнбаян-Улаан сум, 3 дугаар баг/-ийн** гүйцэтгэгч Сонор бүрд ХХК гүйцэтгэж буй барилгын ажлыг гүйцэтгэхдээ төмөр бетон багана, дам нуруу, хучилтын ажлын арматурыг бооход холбогдох норм дүрмийг баримтлаагүйн улмаас цутгалтын явцад арматур ил гарсан, хэвийн тулгуур сууснаас багана цүлхийж түвшин 1-3,5 см алдаатай болсныг засаагүй, захиалагчийн хяналтаар өгсөн үүрэг даалгаврыг биелүүлээгүй дүүргэлтийн ажил хийгдэж байна.

Зураг 8. Цэцэрлэгийн барилгын өргөтгөл, 50 ор /Өвөрхангай, Зүүнбаян-Улаан сум, 3 дугаар баг/

- **Соёлын төвийн барилга, 250 суудал /Өвөрхангай, Төгрөг сум, 1 дүгээр баг/-ын ажлыг гүйцэтгэхээр барилга угсралтын гэрээг 2024 онд 2,702.5 сая төгрөгөөр Отгон нинж ХХК гэрээ байгуулжээ. Аймгийн Засаг даргын 2025 оны 3 дугаар сарын 13-ны өдрийн Барилгын ажлын зөвшөөрлийн гэрчилгээ гарахаас өмнө барилгын ажил гүйцэтгэж эхэлсэн байна. Барилгын ажлыг зогсоохдоо арматурыг зэврэлтээс хамгаалаагүй, магадлалаар баталгаажаагүй зургаар барилгын ажлыг гүйцэтгэсэн.**

Зураг 9. Соёлын төвийн барилга, 250 суудал /Өвөрхангай, Төгрөг сум, 1 дүгээр баг/

- **Соёлын төвийн барилга, 400 суудал /Өвөрхангай, Хужирт сум/-тай барилгын ажлыг Барилга менежмент ХХК гүйцэтгэж, байнгын ашиглалтад хүлээн авсан. Барилгыг ашиглалтад хүлээн авах комиссын өгсөн үүрэг даалгаврыг биелүүлээгүй, тайзны дээрээс ус гоожсон, тайзны дээрээс салхи сийгэлттэй, гадна фасадны хагарал, цууралт ихтэй, хаяавч өндөрлөх шаардлагатай байна.**

Зураг 10. Соёлын төвийн барилга, 400 суудал /Өвөрхангай, Хужирт сум/

- **Эрүүл мэндийн төвийн барилгын өргөтгөл /Өвөрхангай, Хужирт сум/-ийн ажлыг Вокомконстрашн ХХК гүйцэтгэж байгаа бөгөөд ажлын гүйцэтгэгч зарим ажлыг зураг төслийн дагуу гүйцэтгээгүй байхад зохиогч, захиалагчийн хяналт хэрэгжүүлэгч байгууллага хяналт тавиагүй, өмнөх аудитын албан шаардлагын биелэлт хангалтгүй, дулааны дотор шугамын холболтын ажлыг гүйцэтгэхдээ холбогдох норм дүрмийг баримтлаагүй байна.**

Зураг 11. Эрүүл мэндийн төвийн барилгын өргөтгөл /Өвөрхангай, Хужирт сум/

- **Эрүүл мэндийн төвийн барилгын өргөтгөл /Өвөрхангай, Зүүнбаян-Улаан сум/-ийн барилгын ажлыг Итгэлт-Өргөө ХХК 687.99 сая төгрөгөөр 2024-2025 онд гүйцэтгэхээр гэрээ байгуулсан. Ажлын гүйцэтгэгч нь зарим ажлыг зураг төслийн дагуу гүйцэтгээгүй, зүрхэвч цутгалтын ажлыг гүйцэтгэхдээ угсралтын цутгамал бетон, төмөр бетон бүтээцийн норм дүрэм баримтлаагүй, зохиогч, захиалагчийн хяналтын үүрэг даалгаврыг бүрэн биелүүлээгүй байна. Захиалагч нь захиалагчийн хяналт хийх үе шатны ажлын хуваарийн дагуу хяналт тавиагүй.**

Зураг 12. Эрүүл мэндийн төвийн барилгын өргөтгөл /Өвөрхангай, Зүүнбаян-Улаан сум

- **Иргэдэд үйлчлэх мэдээллийн төвийн барилга, музейн танхим хамт /Өвөрхангай Есөнзүйл сум/ -ын ажлыг Сод-Ээл ХХК 2,390.2 сая төгрөгөөр 2024-2025 онд гүйцэтгэхээр гэрээ байгуулан ажиллаж байна. Бетоны цутгалтын ажлыг гүйцэтгэхдээ угсралтын цутгамал бетон, төмөр бетон бүтээцийн норм дүрэм баримтлаагүй, баганын бетон хольцыг нягтруулаагүй, шаардлага хангаагүй хэв хашмал ашигласнаас бетоны арчилгаа муу хийгдсэн;**

Зураг 13. Иргэдэд үйлчлэх мэдээллийн төвийн барилга, музейн танхим хамт /Өвөрхангай Есөнзүйл сум/

- Хүүхэд, залуучуудын хөгжлийн ордны барилга /Өвөрхангай Хархорин сум/-ийн гүйцэтгэгч Дуутын нуруу ХХК нь барилгын ажлыг гүйцэтгэхдээ төмөр бетон багана, дам нуруу, хучилтын бетон хольцыг нягтруулаагүй, дам нуруу, хучилтын арматурыг боохдоо холбогдох норм дүрмийг баримтлаагүйн улмаас цутгалтын явцад арматур ил гарсан, хэвний тулгуур сууснаас багана түвшин 4 см хэмжээгээр савсан, баганын бетоныг цутгахдаа зургийн дагуу гүйцэтгээгүй зэрэг зөрчил илэрсэн;

Зураг 14. Хүүхэд, залуучуудын хөгжлийн ордны барилга /Өвөрхангай Хархорин сум/

- **Соёлын төвийн барилга /Өвөрхангай, Баруунбаян-Улаан сум/-ын ажлыг** гүйцэтгэхээр барилга угсралтын гэрээг 2024 онд анх 1207.88 сая төгрөгөөр Ти Эл Жи ХХК гэрээ байгуулжээ. Дам нурууны бетоны цутгахдаа хэв хашмал цэвэрлээгүйн улмаас арматур төмөр ил гарсан, хүзүүвчийн хэсгийг хийж гүйцэтгэх хугацаа болоогүй, хүйтний улирал эхэлсэн байхад ханыг нурааснаас тухайн байгууллагын эд хөрөнгөд хохирол учруулсан

Зураг 15. Соёлын төвийн барилга /Өвөрхангай, Баруунбаян-Улаан сум/

- **Сургуулийн барилгын урлаг заал, номын сан бүхий өргөтгөлийн барилга /Өвөрхангай, Уянга сум/-ын ажлыг** СТНАА ХХК 2022 онд барилга угсралтын гэрээ хийж, гүйцэтгэж байгаа бөгөөд дээврээс ус гоожсон, дулааны дотор шугамын холболтын ажлыг гүйцэтгэхдээ холбогдох норм дүрмийг баримтлаагүй, дотор хана хагаралт ихтэй, гадна фасадны ажлын чанар муу;

Зураг 16. Сургуулийн барилгын урлаг заал, номын сан бүхий өргөтгөлийн барилга /Өвөрхангай, Уянга сум/

Өмнөх аудитаар өгсөн 8 төсөл, арга хэмжээ, барилга байгууламжийг холбогдох норм дүрэм, стандарт, батлагдсан зураг, төсвийн дагуу гүйцэтгэх хугацаатай албан шаардлагын хэрэгжилтийг үзэхэд хангалтгүй байна.

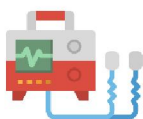
Дээрх зөрчилтэй 33,251.7 сая төгрөгийн гэрээний үнийн дүнтэй 10 төсөл, арга хэмжээ, барилга байгууламжийг холбогдох норм дүрэм, стандарт, батлагдсан зураг, төсвийн дагуу гүйцэтгэхийг аймгийн Засаг даргад хугацаатай албан шаардлага хүргүүлж байна.

В.4. Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжүүлж байгаа ихэнх барилгыг нягтлан бодох бүртгэлд үнэн зөв тусгаагүй байна.

Өвөрхангай аймгийн хэмжээнд улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар бий болсон хөрөнгийг бүртгэх талаар аймгийн ИТХ-ын даргын 2024 оны А/77 тоот захирамж гарчээ. Тус захирамжийн дагуу ашиглалтад орсон 20,538.4 сая төгрөгийн төсөвт өртөгтэй 14 барилга байгууламж, 2,965.7 сая төгрөгийн төсөвт өртөгтэй 3 төрлийн тоног төхөөрөмж, 9,474.5 сая төгрөгийн төсөвт өртөгтэй байгууламж, автозамд эзэмшигч тогтоож, мөн 51,076.1 сая төгрөгийн төсөвт өртөгтэй 36 төсөл арга хэмжээг аймгийн ЗДТГ-ын дуусаагүй барилга байгууламжид бүртгэх шийдвэр гарч нягтлан бодох бүртгэлд тусгасан байна.

Барилга байгууламж
20,538.4 сая төг

Тоног төхөөрөмж
2,965.7 сая төг

Байгууламж, авто зам
9,474.5 сая төг

Төсөл арга хэмжээ
51,076.1 сая төг

Улсын комисс хүлээлцсэн актыг үндэслэн ашиглалтад орсон дараах 14 төсөл, арга хэмжээг бүртгэж, зориулалтын дагуу ашиглаж байна.

- Усан сан /Өвөрхангай, Баянгол сум/
- Спорт заалны барилга, 250 суудал /Өвөрхангай, Хархорин сум, 1 дүгээр сургууль/
- Цэцэрлэгийн барилгын өргөтгөл, 50 ор /Өвөрхангай, Хайрхандулаан сум, 6 дугаар баг/
- Спорт заалны барилга, 250 суудал /Өвөрхангай, Хархорин сум, 2 дугаар сургууль/
- Дотуур байрны барилга, 100 ор /Өвөрхангай, Хархорин сум, 2 дугаар сургууль/
- Сургуулийн барилгын өргөтгөл, 120 суудал /Өвөрхангай, Уянга сум, Жаргалант баг/
- Цэцэрлэгийн барилга, 150 ор /Өвөрхангай, Арвайхээр сум/1
- Цэцэрлэгийн барилгын өргөтгөл, 50 ор /Өвөрхангай, Хархорин сум/
- Соёлын төвийн барилга, 400 суудал /Өвөрхангай, Хужирт сум/
- Музейн барилга /Өвөрхангай, Арвайхээр сум/
- Эрүүл мэндийн төвийн барилга, 15 ор /Өвөрхангай, Гучин-Ус сум/
- Эрүүл мэндийн төвийн барилга, 15 ор /Өвөрхангай, Сант сум/
- Эрүүл мэндийн төвийн барилга, 15 ор /Өвөрхангай, Төгрөг сум, 1 дүгээр баг/
- Ус цаг уур, орчны шинжилгээний төвийн барилга /Өвөрхангай, Хужирт сум/

Харин аймгийн ЗДТГ-ын дуусаагүй барилга байгууламж дансанд дараах 21 төсөл арга хэмжээг бүртгэхдээ 3,015.3 сая төгрөгөөр дутуу, 2 төсөл арга хэмжээг 1,479.1 сая төгрөгөөр илүү бүртгэсэн зөрчил илрэв. Хавсралт 2-оос харах

Мөн 5,352.7 сая төгрөгийн төсөвт өртөгтэй 2 барилгын эзэмшигч тогтоож, бүртгэх шийдвэр гараагүй, аймгийн ИТХ-ын даргын захирамжаар эзэмшигч тогтоосон боловч эзэмшигч нь нягтлан бодох бүртгэлд тусгаагүй зөрчлүүд байна. Тухайлбал:

! АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ

- Баянгол сумын Соёлын төвийн 2,129.6 сая төгрөгийн төсөвт өртөгтэй барилгыг 2024.10 сард ашиглалтад хүлээн авсан боловч нягтлан бодох бүртгэлд тусгаагүй,
- Хужирт сумын Соёлын төв нь 3,223.1 сая төгрөгийн өртөгтэй барилгыг нягтлан бодох бүртгэлд тусгаагүй,

Дээрх зөрчил нь Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.2¹⁷, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 14 дүгээр зүйлийн 14.4¹⁸, 14.4.2¹⁹ дахь заалтуудтай нийцэхгүй тул хөрөнгийн эзэмшигчийг тогтоож, данс бүртгэлд тусгах албан шаардлагыг аймгийн Орон нутгийн өмчийн газар, Хужирт сумын Соёлын төвд хүргүүлэв.

Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар баригдаж байгаа 6,191.2 сая төгрөгийн төсөвт өртөгтэй 2 барилгын гүйцэтгэл 90.0-95.0 хувьтай байна. Барилгыг байнгын ашиглалтад оруулах улсын комисс ажиллаагүй, барилга ашиглах шийдвэр гаргаагүй байхад ашиглагч байгууллагууд болох Бүсийн оношилгоо, эмчилгээний төв, Тарагт сумын ЗДТГ нь үйл ажиллагаагаа явуулж байна. Тодруулбал:

¹⁷ 6.2 Төсвийн хөрөнгө оруулалтаар бий болсон хөрөнгө нь төрийн болон орон нутгийн өмч байна.

¹⁸ 14.4. Нягтлан бодох бүртгэлд дараах зүйлсийг заавал бүртгэнэ:

¹⁹ 14.4.2. Бүх хөрөнгө, хөрөнгө оруулалт, авлага;

АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ

- Засаг даргын Тамгын газрын барилга /Өвөрхангай, Тарагт сум/ 1470.5 сая төгрөгийн өртөгтэй, гүйцэтгэл 90.0 хувьтай
- Арвайхээр сумын 50 ортой хүүхдийн эмнэлэг 4720.7 сая төгрөгийн төсөвт өртөгтэй, гүйцэтгэл 95.0 хувьтай

Энэ нь Барилгын тухай хуулийн 48 дугаар зүйлийн 48.2²⁰, 48.3²¹ заалттай нийцээгүй байна. Иймд дээрх зөрчлийг арилгах албан шаардлагыг аймгийн Засаг даргад хүргүүлэв.

ӨВӨРХАНГАЙ АЙМАГ ДАХЬ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

²⁰ 48.2 Барилга байгууламжийг барилгын ажлын явцад шаардагдах цахилгаан, дулаан, халуун, хүйтэн усаар түр хангах бөгөөд байнгын ашиглалтад оруулаагүй барилга байгууламжийг цахилгаан, харилцаа холбоо, дулаан, халуун, хүйтэн усаар хангахыг хориглоно

²¹ 48.3 Гэрчилгээ олгогдоогүй, дуусаагүй барилга байгууламжид үйл ажиллагаа эрхлэхийг хориглоно.

Тайлангийн хавсралт

Хавсралт-1

	ТЕЗ	Хуулийн дугаар	Төсөл, арга хэмжээний нэр	Төлөвлөгөөнд тусгасан огноо	Тендерийг анх зарласан огноо	Хэтэрсэн хоног
1	МОНГОЛ УЛСЫН САЙД, ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ХЭРЭГ ЭРХЛЭХ ГАЗРЫН ДАРГА	V.1.24	Иргэдэд үйлчлэх мэдээллийн төвийн барилга, музейн танхим хамт /Өвөрхангай Есөнзүйл сум/	2024.03.30	2024.05.30	60
2		V.3.10	Төрийн байгууллагуудын тоног төхөөрөмж /Өвөрхангай/	2024.01.22	2024.05.20	119
3	САНГИЙН САЙД	IX.3.1.2	Татварын хэлтсийн барилгын өргөтгөл /Өвөрхангай, Арвайхээр сум/	2024.02.01	2024.03.12	40
4	БАЙГАЛЬ ОРЧИН, УУР АМЬСГАЛЫН ӨӨРЧЛӨЛТИЙН САЙД	XII.1.5	Ус, цаг уур, орчны шинжилгээний төвийн барилга /Өвөрхангай Арвайхээр сум/	2024.01.30	2024.03.01	29
5		XIII.1.1.265	Дотуур байрны барилга, 100 ор /Өвөрхангай, Уянга сум, 2 дугаар сургууль/	2024.01.09	2024.02.08	32
6		XIII.1.1.272	Ерөнхий боловсролын сургуулийн спорт заалны барилга, 250 суудал /Өвөрхангай, Сант сум/	2024.01.09	2024.03.11	60
7		XIII.1.1.276	Номын сан, урлаг заал бүхий сургуулийн барилгыг өргөтгөл 240 суудал /Өвөрхангай, Баянгол/	2024.01.08	2024.05.28	137
8		XIII.1.1.280	Спорт заалны барилга, 250 суудал /Өвөрхангай, Гучин-Ус сум/	2024.01.09	2024.02.08	28
9		XIII.1.1.281	Спорт заалны барилга, 250 суудал /Өвөрхангай, Уянга сум, 2 дугаар сургууль/	2024.01.12	2024.02.13	29
10		XIII.1.1.298	Сургуулийн барилга, 320 суудал /Өвөрхангай, Хархорин сум/	2024.01.11	2024.04.05	85
11		XIII.1.1.312	Сургуулийн барилга, спорт заал, 320 суудал /Өвөрхангай, Баян-Өндөр сум, 5 дугаар баг/	2024.01.12	2024.04.04	82
12		XIII.1.1.323	Сургуулийн барилгын өргөтгөл, 320 суудал /Өвөрхангай, Арвайхээр сум, 2 дугаар сургууль/	2024.01.11	2024.04.04	83
13		XIII.1.1.335	Тусгай хэрэгцээт хүүхдийн цэцэрлэгийн барилга, 150 ор /Өвөрхангай, Арвайхээр сум, 13 дугаар баг/	2024.01.10	2024.02.16	35
14		XIII.1.1.380	Цэцэрлэгийн барилгын өргөтгөл /Өвөрхангай, Богд сум/	2024.01.08	2024.03.22	74
15		XIII.1.1.382	Цэцэрлэгийн барилгын өргөтгөл, 50 ор /Өвөрхангай, Бүрд сум, 5 дугаар баг/	2024.01.09	2024.03.22	73

16		XIII.1.1.383	Цэцэрлэгийн барилгын өргөтгөл, 50 ор /Өвөрхангай, Зүүнбаян-Улаан сум, 3 дугаар баг/	2024.01.12	2024.03.22	69
17		XIII.1.3.38	Сургууль, цэцэрлэгийн тоног төхөөрөмж /Өвөрхангай/	2024.01.11	2024.03.06	54
18	ГЭР БҮЛ, ХӨДӨЛМӨР, НИЙГМИЙН ХАМГААЛЛЫН САЙД	XIV.1.1.16	Хүүхэд, залуучуудын хөгжлийн ордны барилга /Өвөрхангай Хархорин сум/	2024.01.22	2024.05.14	
19		XIV.3.1.1	Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн төвийн барилга /Өвөрхангай, Арвайхээр сум/	2024.03.01	2024.05.28	89
20	ЗАМ, ТЭЭВРИЙН САЙД	XV.1.1.33	А0302 авто замаас Хайрхандулаан сум хүртэлх хатуу хучилттай авто зам, 3.2 км /Өвөрхангай, Хайрхандулаан сум/	2024.01.10	2024.02.22	41
21		XV.1.1.75	Сумын төвийн хатуу хучилттай авто замын шинэчлэл /Өвөрхангай, Арвайхээр, Хархорин, Хужирт сум/	2024.03.12	2024.03.21	10
22	СОЁЛ, СПОРТ, АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛ, ЗАЛУУЧУУДЫН САЙД	XVI.2.1.57	Соёлын төвийн барилга, 250 суудал /Өвөрхангай, Төгрөг сум, 1 дүгээр баг/	2024.02.12	2024.02.29	17
23		XVI.2.2.4	Музейн дотоод интерьер /Өвөрхангай, Арвайхээр сум/	2024.04.10	2024.05.20	39
24	ХОТ БАЙГУУЛАЛТ, БАРИЛГА, ОРОН СУУЦЖУУЛАЛТЫН САЙД	XVII.1.22	Гэр хорооллын шугам сүлжээ /Өвөрхангай, Арвайхээр сум/	2024.02.09	2024.03.23	43
25		XVII.1.62	Сумын инженерийн шугам сүлжээний шинэчлэл /Өвөрхангай Нарийнтээл сум/	2024.02.09	2024.07.16	157
26	ХҮНС, ХӨДӨӨ АЖ АХУЙ, ХӨНГӨН ҮЙЛДВЭРИЙН САЙД	XVIII.3.35	Орон нутгийн хөгжлийг дэмжих "Шинэ хөдөө" төсөл /Өвөрхангай Баруунбаян-Улаан, Баян-Өндөр, Уянга сум/	2024.02.19	2024.06.07	108
27	ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН САЙД	XXI.1.63	Эрүүл мэндийн төвийн барилга /Өвөрхангай, Зүүнбаян-Улаан сум/	2024.03.01	2024.03.22	21
28		XXI.1.64	Эрүүл мэндийн төвийн барилга /Өвөрхангай, Өлзийт сум/	2024.03.05	2024.04.11	36
29		XXI.1.69	Эрүүл мэндийн төвийн барилгын өргөтгөл /Өвөрхангай, Баруунбаян-Улаан сум/	2024.03.06	2024.04.09	36
30		XXI.3.32	Эрүүл мэндийн салбарын тоног төхөөрөмж /Өвөрхангай/	2024.01.11	2024.03.13	62

Хавсралт-2

№	Хуулийн дугаар	Төсөл, арга хэмжээ	2024 онд санхүүжсэн дүн	Бүртгэлд тусгасан дүн	Бүртгэлд дутуу тусгасан дүн
1	XIII.1.1.335	Тусгай хэрэгцээт хүүхдийн цэцэрлэгийн барилга, 150 ор /Өвөрхангай, Арвайхээр сум, 13 дугаар баг/	2,130.80	2,037.25	93.55
2	XIII.1.1.298	Сургуулийн барилга, 320 суудал /Өвөрхангай, Хархорин сум/	1,871.48	1,857.27	14.21
3	XIII.1.1.323	Сургуулийн барилгын өргөтгөл, 320 суудал /Өвөрхангай, Арвайхээр сум, 2 дугаар сургууль/	1,725.89	1,628.27	97.62
4	XIII.1.1.276	Номын сан, урлаг заал бүхий сургуулийн барилгын өргөтгөл, 240 суудал /Өвөрхангай, Баянгол сум/	900.00	803.52	96.48
5	XIII.1.1.280	Спорт заалны барилга, 250 суудал /Өвөрхангай, Гучин-Ус сум/	855.00	797.22	57.78
6	XIII.1.1.380	Цэцэрлэгийн барилгын өргөтгөл /Өвөрхангай, Богд сум/	475.00	448.30	26.70
7	XIII.1.1.383	Цэцэрлэгийн барилгын өргөтгөл, 50 ор /Өвөрхангай, Зүүнбаян-Улаан сум, 3 дугаар баг/	406.10	365.04	41.06
8	XIII.1.1.272	Ерөнхий боловсролын сургуулийн спорт заалны барилга, 250 суудал /Өвөрхангай, Сант сум/	851.25	797.53	53.72
9	XVI.2.1.57	Соёлын төвийн барилга, 250 суудал /Өвөрхангай, Төгрөг сум, 1 дүгээр баг/	507.61	451.93	55.68
10	XVII.1.84	Арвайхээр сумын 3,8 дугаар багийн гэр хорооллын шугам сүлжээ	861.73	744.04	117.69
11		Арвайхээр сумын 1,9 дүгээр багийн гэр хорооллын шугам сүлжээ	2,000.00	1,750.86	249.14
12		Арвайхээр сумын гэр хорооллын шугам сүлжээ	1,856.52	844.95	1,011.57
13		Сумын инженерийн шугам сүлжээний шинэчлэл /Өвөрхангай, Нарийнтээл сум/	900.00	783.82	116.18
14	XXI.1.63	Эрүүл мэндийн төвийн барилга /Өвөрхангай, Зүүнбаян-Улаан сум/	514.20	488.60	25.60
15	XXI.1.64	Эрүүл мэндийн төвийн барилга /Өвөрхангай, Өлзийт сум/	437.40	413.84	23.56
16	XXI.1.69	Эрүүл мэндийн төвийн барилгын өргөтгөл /Өвөрхангай, Баруунбаян-Улаан сум/	466.40	442.09	24.31
17	IX.3.1.2	Татварын хэлтсийн барилгын өргөтгөл /Өвөрхангай, Арвайхээр сум/	640.10		640.10
18	V.1.24	Иргэдэд үйлчлэх мэдээллийн төвийн барилга, музейн танхимын хамт /Өвөрхангай, Есөнзүйл сум/	1,226.95	1,140.95	86.00
19	XIV.3.1.1	Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн төвийн барилга /Өвөрхангай, Арвайхээр сум/	378.14	371.40	6.74
20	XIV.1.1.16	Хүүхэд залуучуудын хөгжлийн ордны барилга /Өвөрхангай, Хархорин сум/	1,500.00	1,370.17	129.83
21	XII.1.5	Ус, цаг уур, орчны шинжилгээний төвийн барилга /Өвөрхангай, Арвайхээр сум/	753.75	705.97	47.78
Дутуу бүртгэсэн нийт дүн			21,258.32	18,243.00	3,015.31
1	XIII.1.1.312	Сургуулийн барилга, спорт заал, 320 суудал /Өвөрхангай, Баян-Өндөр сум, 5 дугаар баг/	2,550.00	2,764.30	(214.30)
2	XIII.1.1.265	Дотуур байрны барилга, 100 ор /Өвөрхангай, Уянга сум, 2 дугаар сургууль/	877.40	2,142.20	(1,264.80)
Илүү бүртгэсэн нийт дүн			3,427.40	4,906.50	(1,479.10)

Тайлан баталгаажуулах тушаал:

ӨВӨРХАНГАЙ АЙМАГ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗРЫН ДАРГА,
ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОРЫН
ТУШААЛ

2025 оны 04 сарын 18 өдөр

Дугаар А/68

Арвайхээр сум

Нийцлийн аудитын тайланг
баталгаажуулах тухай

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1 дэх заалт, 10 дугаар зүйлийн 10.1, 10.2, 10.3 дэх хэсэг, 20 дугаар зүйлийн 20.1, 20.2, 20.3 дахь хэсэг, 21 дүгээр зүйл, 29 дүгээр зүйлийн 29.4 дэх хэсэг, Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын 2020 оны 12 дугаар сарын 22-ны өдрийн А/106 дугаар тушаалаар баталсан "Төрийн аудитын байгууллагаас аудит хийх журам"-ын 18.9 дэх хэсэг, Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын 2023 оны 10 дугаар сарын 5-ны өдрийн А/102 дугаар "Эрх шилжүүлэх тухай" тушаалын дөрөвдүгээр хавсралтын 1 дүгээр зүйлийн 1.4 дэх хэсэгт заасныг тус тус үндэслэн **ТУШААХ нь:**

1. "Улсын төсвийн 2024 оны хөрөнгө оруулалтын төлөвлөгөөний хэрэгжилт"-д хийсэн нийцлийн аудитын тайлан, аудитаар тогтоосон албан шаардлагын жагсаалтыг хавсралтаар тус тус баталгаажуулсугай.

2. Нийцлийн аудитын тайланг Үндэсний аудитын газрын Гүйцэтгэл, нийцлийн аудитын газар, аймгийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн хурал, Засаг дарга, аймгийн Засаг даргын Тамгын газрын Бүс, орон нутгийн хөрөнгө оруулалт, бодлого, төлөвлөлтийн хэлтэс, Газрын харилцаа, барилга, хот байгуулалтын газар, Орон нутгийн өмчийн газар, Худалдан авах ажиллагааны газарт хүргүүлж, хэрэгжилтэд хяналт тавьж ажиллахыг ахлах аудитор (С.Шийлэгмаа)-д үүрэг болгосугай.

3. Аудитаар өгсөн зөвлөмж, албан шаардлагын хэрэгжилтийг хангаж ажиллан, биелэлтийг 2025 оны 9 дүгээр сарын 10-ны өдрийн дотор аймаг дахь Төрийн аудитын газарт ирүүлэхийг аймгийн Засаг дарга (О.Пүрэвдорж), Газрын харилцаа, барилга, хот байгуулалтын газрын дарга (Т.Ариунболд), Орон нутгийн өмчийн газрын дарга (С.Цэдэнбалжир), Худалдан авах ажиллагааны газрын дарга (Ц.Болдбаатар) нарт тус тус зөвлөсүгэй.

4. Аудитаар өгсөн зөвлөмж, албан шаардлагын хэрэгжилтэд хяналт тавьж, үр дүнг тооцож ажиллахыг аудитын менежер (П.Хорлоосүрэн), ахлах аудитор (С.Шийлэгмаа) нарт даалгасугай.

5. Аудитын тайланг баталгаажуулснаас хойш 14 хоногт багтаан аудитын ажлын болон нотлох баримтыг архивын нэгж болгон байгууллагын архивд хүлээлгэн өгөхийг аудитор (Б.Баяртогтох)-д үүрэг болгосугай.

О.БАТЖАРГАЛ

D:\Audiitiin gazar\Baiguullagiin dotood barimt\Tushaal

6225010024

Өвөрхангай аймаг дахь Төрийн аудитын
газрын 2024 оны 4 дүгээр сарын 18-ны /18/ тоот
тушаалын хавсралт

Аудитаар өгсөн албан шаардлагын жагсаалт

№	Зөрчлийн товч утга	Албан шаардлагын дугаар	Мөнгөн дүн /сая.төг/
1	Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар баригдаж байгаа Засаг даргын Тамгын газрын барилга (Өвөрхангай, Тарагт сум) 1,470.5 сая, Арвайхээр сумын 50 ортой хүүхдийн эмнэлгийн барилга 4,720.7 сая төгрөгийн төсөвт өртөгтэй 2 барилгын гүйцэтгэл 90.0-95.0 хувьтай байна. Тус барилгууд дээр байнгын ашиглалтад оруулах улсын комисс ажиллаагүй, барилга ашиглах шийдвэр гаргаагүй байхад ашиглагч байгууллагууд болох Тарагт сумын Засаг даргын Тамгын газар, Бүсийн оношилгоо, эмчилгээний төв үйл ажиллагаагаа явуулж байна.	239/A1560348/ӨВА-2025/06-14-ШТА-НА	6,191.2
2	Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжиж байгаа Соёлын төвийн барилга, 250 суудал /Өвөрхангай, Төгрөг сум, 1 дүгээр баг/-тай 2,712.0 сая төгрөгийн төсөвт өртөгтэй төсөл, арга хэмжээний зургийн зохиогч Зэдпроект ХХК нь суурийн ажлыг баталгаажаагүй зураг төслөөр гүйцэтгүүлсэн байна. Баталгаажсан зураг төсөл, магадлалын ерөнхий дүгнэлт гарах хүртэл гүйцэтгэгч Отгон нинж ХХК-ийн барилга угсралтын ажлыг зогсоох нөхцөл байдал үүсэж байна	237/A1560348/ӨВА-2025/06-14-ШТА-НА	2,712.0
3	Улсын төсвийн 2024 оны хөрөнгө оруулалтаар шинээр хэрэгжиж байгаа болон өмнөх онуудаас шилжих барилга байгууламжийг холбогдох норм дүрэм, стандарт, батлагдсан зураг төсвийн дагуу гүйцэтгээгүй, 10 аж ахуйн нэгжид төсөвт тусгагдсан 1,763.5 сая төгрөгийн ажлыг чанаргүй гүйцэтгэсэн. хавсралтаас харах	238/A1560348/ӨВА-2025/06-14-ШТА-НА	1,763.5
4	Аймгийн Хөгжлийн бодлого төлөвлөлт хөрөнгө оруулалтын хэлтсээс улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжиж байгаа 14 төсөл, арга хэмжээний төсөвт өртөг нь магадлалын дүгнэлтээс бага дүнгээр батлагдсантай уялдуулан дотор засал, гадна тохижилт, гадна шугам сүлжээ, гадна цахилгаан, холбоо дохиолол, буулгалтын ажлыг хасаж, багцын ажлын тоо хэмжээ бүрэн бус ирүүлсэн байхад худалдан авах ажиллагааг түдгэлзүүлээгүй байна.	236/A1560348/ӨВА-2025/06-14-ШТА-НА	-
5	Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжиж 15108.2 сая төгрөгийн төсөвт өртөгтэй 12 төсөл, арга хэмжээний гүйцэтгэгчийг сонгон шалгаруулахдаа ТБОНӨХБАҮХАТ хуулийн холбогдох заалтыг мөрдөж ажиллаагүй байна.	240/A1560348/ӨВА-2025/06-14-ШТА-НА	15,108.2
6	Улс төсвийн хөрөнгө оруулалтаар тайланд онд бий болсон 2,129.6 сая төгрөгийн төсөвт өртөгтэй Баянгол сумын Соёлын төвийн барилгыг 2024 оны 10дугаар сарын 31-ний өдөр ашиглалтад оруулах улсын комисс ажиллан хүлээн авсан. Тус барилгыг аймгийн ЗДТГ-ын дуусаагүй үйлдвэрлэл дансанд бүртгэсэн байна.	241/A1560348/ӨВА-2025/06-14-ШТА-НА	2,129.6
7	Улс төсвийн 2024 хөрөнгө оруулалтаар бий болж байгаа дуусаагүй барилга байгууламжийг аймгийн ЗДТГ-ын нягтлан бодох бүртгэлд тусгахдаа 21 төсөл арга хэмжээг 3,015.3 сая төгрөгөөр дутуу, 2 төсөл арга хэмжээг 1,479.1 сая төгрөгөөр илүү бүртгэсэн байна.	242/A1560348/ӨВА-2025/06-14-ШТА-НА	4,494.1
8	Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар тайлант онд бий болсон 3,223.1 сая төгрөгийн төсөвт өртөгтэй Хужирт сумын Соёлын төвийн барилгыг санхүүгийн тайланд тусгаагүй байна.	243/A1560348/ӨВА-2025/06-14-ШТА-НА	3,223.1
Нийт дүн			35,621.5

Холбогдох байгууллагын санал:

ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАРТ

**ӨВӨРХАНГАЙ АЙМГИЙН
ЗАСАГ ДАРГА**

Нутгийн удирдлагын ордон, П.Гэндэнгийн гудамж,
5 дугаар баг, Арвайхээр сум, Өвөрхангай аймаг, 62173,
Утас/Факс: (976) 7032 2376, 7032 2325,
Цахим шуудан: uvurkhangai@ov.gov.mn
Цахим хуудас: www.uvurkhangai.mn

2025. 04. 17 № 1198

танай _____-ны № _____-т

Тайлбар хүргүүлэх тухай

2024 оны Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжүүлж байгаа төсөл, арга хэмжээний гүйцэтгэл-нийцлийн аудитын тайлантай танилцаж дараах тайлбаруудыг хүргүүлж байна. Үүнд

Монгол Улсын 2024 төсвийн тухай хуульд Өвөрхангай аймагт хэрэгжих төсөл, арга хэмжээг тусгахдаа төсвийн тухай хууль, Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулиудын холбогдох заалттай нийцүүлж төлөвлөөгүй байна гэж дүгнэжээ үүнтэй санал нийлэхгүй байна. Учир нь

Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар 2024 онд 58 төсөл арга хэмжээний саналыг Монгол Улсын 2023 оны Төсвийн хууль батлагдсан холбогдуулан авах зарим арга хэмжээний тухай Улсын Их Хурлын 2022 оны 11 дүгээр сарын 11-ний өдрийн 72 дугаар тогтоолын 1.3 заасан "Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн хэрэгжилтийг хангах, төсвийн хөрөнгө оруулалтын сахилга бат, хариуцлага, үр ашгийг сайжруулах зорилгоор төсвийн хөрөнгө оруулалтаар шинээр хэрэгжүүлэх төсөл, арга хэмжээний зураг төсвийг санхүүжилтийнх нь эх үүсвэр батлагдсан тохиолдолд боловсруулах" гэсэн заалтад үндэслэн төлөвлөсөн тул Монгол Улсын 2024 төсвийн тухай хуульд Өвөрхангай аймагт хэрэгжих төсөл, арга хэмжээг тусгахдаа Төсвийн тухай хууль, Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулиудын холбогдох заалттай нийцүүлж төлөвлөөгүй байна гэснийг зарим нэг төслийн төлөвлөлт хуулийн заалтыг зөрчсөн байна гэж өөрчлүүлэх саналтай байна.

Тайлангийн 8 дугаар хуудсанд тусгагдсан 45,672.7 сая төгрөгийн төсөвт өртөгтэй, 11 төсөл арга хэмжээг аймгийн Засаг даргын үйл ажиллагааны хөтөлбөртэй уялдуулан тусгаагүй байна гэсэнд дараах тайлбарыг хүргүүлж байна.

Сангийн сайдын 2018 оны "Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар шинээр хэрэгжүүлэх төсөл, арга хэмжээг үнэлэх, эрэмбэлэх, сонгох журам болон аргачлалууд" батлах тухай 295, болон 2023 оны "Журам болон аргачлалд өөрчлөлт оруулах тухай" А/264 дүгээр тушаалын 3.1.4.1 дахь "хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн баримт бичигт тусгагдсан болон уялдсан байдал" гэж заасан байдаг тул дээрх төслүүд нь аймгийг хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэл, Засаг даргын үйл ажиллагааны хөтөлбөрийн 3.2.1. Төрийн байгууллагуудын үйл ажиллагааг цахимжуулж, төрийн үйлчилгээг хялбаршуулан, зардал хэмнэх тогтолцоонд шилжүүлэн, төрийн албан хаагчийн ажиллах орчинг сайжруулна гэсэн ерөнхий заалтаар тусгасан тул эдгээр төслүүдийг хасуулах саналтай байна. Хавсралтаар дэлгэрэнгүй тайлбарыг хүргүүлэв.

Тайлангийн 9 дүгээр хуудсанд тусгагдсан 19,747.1 сая төгрөгийн төсөвт өртөгтэй, 7 төсөл арга хэмжээг аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн саналд үндэслээгүй баталсан байна гэсэн дүгнэлтэд дараах тайлбарыг хүргүүлж байна.

6225 14 0279

D:My Doc. A4 albanbichig /ZD/

2

Монгол Улсын Үндсэн хуулийн 20 дугаар зүйлд “Монгол Улсын Их Хурал бол төрийн эрх барих дээд байгууллага мөн бөгөөд хууль тогтоох эрх мэдлийг гагцхүү Улсын Их Хуралд хадгална” гэж зааснаар тухайн жилийн төсөв хууль болон батлагддаг бөгөөд улсын төсөв батлахын өмнө Үндэсний Аудитын газрын санал дүгнэлтийг үндэслэн баталдаг.

Үндэсний Аудитын газраас ирүүлсэн дүгнэлтэд дурдагдаагүй батлагдсан тул Төсвийн тухай хуулийг зөрчөөгүй гэж үзэж байгаа тул хасуулах саналтай байна.

 О.ПҮРЭВДОРЖ

Аймгийн Засаг даргын 2025 оны..... дугаар
сарын.....ны өдрийн..... дугаар
албан бичгийн хавсралт

Төсөл арга хэмжээний бодлогын баримт бичигтэй уялдсан жагсаалт

№	Төсөл арга хэмжээний нэр	Холбогдох бодлогын баримт бичгийн заалт
1	Татварын хэлтсийн барилгын өргөтгөл /Өвөрхангай, Арвайхээр сум/	АЗДҮАХ-3.2.1. Төрийн байгууллагуудын үйл ажиллагааг цахимжуулж, төрийн үйлчилгээг хялбаршуулан, зардал хэмнэх тогтолцоонд шилжүүлэн, төрийн албан хаагчийн ажиллах орчинг сайжруулна
2	Ус, цаг уур, орчны шинжилгээний төвийн барилга /Өвөрхангай, Арвайхээр сум/	Аймгийн 2021-2025 онд хөгжүүлэх 5 жилийн үндсэн чиглэлийн 3.2.1.3
3	Дотуур байрны барилга, 100 ор /Өвөрхангай, Уянга сум, 2 дугаар сургууль/	АЗДҮАХ-Зорилт 2. Ерөнхий боловсролын сургууль, цэцэрлэг, дотуур байрны сургалтын болон үйлчилгээний орчин нөхцөлийг сайжруулж, ажиллана.
4	Сургуулийн барилга, спорт заал, 320 суудал /Өвөрхангай, Баян-Өндөр сум, 5 дугаар баг/	
5	Сургуулийн барилга, 320 суудал /Өвөрхангай, Хархорин сум/	
6	Спорт заалны барилга, 250 суудал /Өвөрхангай, Уянга сум, 2 дугаар сургууль/	АЗДҮАХ-1.3.1.5. Биеийн тамирын зориулалтын зам, гадна талбай болон хүүхэд, залуучуудын спорт цогцолбор бий болгож, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдэд зориулсан дэд бүтцийг нэмэгдүүлэн, нийтийн биеийн тамирын орчныг бүрдүүлнэ.
7	Спорт заалны барилга, 250 суудал /Өвөрхангай, Гучин-Ус сум/	
8	Соёлын төвийн барилга, 250 суудал /Өвөрхангай, Төгрөг сум, 1 дүгээр баг/	АЗДҮАХ-1.1.2.5 Соёлын төвийг засварлан өргөтгөж, соёлын төвүүдийн тавилга, техник, хэрэгсэлийг хөрөнгө оруулалтыг нэмэгдүүлэн, Хайрхандулаан, Есөнзүйл сумдын Соёлын төвийн дотор тохижилт, техник хэрэгслийн хүчин чадлыг сайжруулна
9	Тусгай хэрэгцээт хүүхдийн цэцэрлэгийн барилга, 150 ор /Өвөрхангай, Арвайхээр сум, 13 дугаар баг/	АЗДҮАХ-1.4.1.3 Арвайхээр, Бат-Өлзий, Есөнзүйл, Хархорин, Төгрөг, Уянга, Бүрд, Бат-Өлзий сумдад цэцэрлэгийн барилга шинээр барьж, Арвайхээр, Хархорин, Богд, Хужирт, Нарийнтээл, Өлзийт, Есөнзүйл, Зүүнбаян-Улаан, Төгрөг, Баянгол сумдын цэцэрлэгийн өргөтгөл, их засварыг хийнэ.
10	Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн төвийн барилга /Өвөрхангай, Арвайхээр сум/	АЗДҮАХ-1.7.3.5 Аймгийн хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийн эрүүл мэнд, боловсрол, нийгмийн хамгааллын салбар комиссын хурлыг сумдад хийж, шаардагдах зардлыг төсөвт тусган хэрэгжүүлнэ.
11	Сумын инженерийн шугам сүлжээний шинэчлэл /Өвөрхангай, Нарийнтээл сум/	АЗДҮАХ-2.5.1.2 Зарим сумдын төвийн цэвэр усны болон ариутгах татуургын нэгдсэн байгууламж, дулааны төвлөрсөн системийг бий болгон, төрийн болон хувийн хэвшлийн байгууллага, айл өрхүүдийг холбогдох нөхцөлийг бүрдүүлж, "Сумын хөгжил" арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ.

ӨВӨРХАНГАЙ АЙМАГ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАРТ

ӨВӨРХАНГАЙ АЙМАГ
ОРОН НУТГИЙН ӨМЧИЙН
ГАЗАР

Нутгийн удирдлагын ордон, П.Гэндэнгийн гудамж,
5 дугаар баг, Арвайхээр сум, Өвөрхангай аймаг, 62173,
Утас/Факс: (976) 7032 2006, 7032 2007,
Цахим шуудан: onug.uvurkhangai@gmail.com,
Цахим хуудас: www.umch.ov.gov.mn

2025.04.17 № 50
танай _____-ны № _____-т

Тайлбар хүргүүлэх тухай

“Улсын төсвийн 2024 оны хөрөнгө оруулалтын төлөвлөгөөний хэрэгжилт” сэдэвт нийцлийн аудитын төслөөр ирүүлсэн тайлангийн аудитын илрүүлэлтээр “Бүртгэлд тусгаагүй” хөрөнгөнд Орон нутгийн хөгжлийг дэмжих “Шинэ хөдөө” төслийн санхүүжилтээр Баруунбаян-Улаан, Баян-Өндөр, Уянга сумуудад нийлүүлэгдсэн 3 ширхэг нийт 149,560,000 (нэг зуун дөчин есөн сая таван зуун жаран мянга) төгрөгийн үнэтэй тракторуудыг 2024 оны хөрөнгийн бүртгэл, санхүүгийн тайланд тусгаж тайлагнасан болно. (баримтыг хавсралтаар хүргүүлэв).

Хужирт сумын Соёлын төвийн шинэ барилгын байнгын ашиглалтад хүлээн авах тухай Улсын комиссын акт болон холбогдох баримтуудыг үндэслэн гүйцэтгэлийг 100 хувь гэж дүгнэн, аймгийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын даргын 2024 оны 12 сарын 31-ний өдрийн “Үндсэн хөрөнгө бүртгэх тухай а/77 дугаар захирамж гарч байгууллагын нягтлан бодогчтой тулган баталгаажуулалт хийсэн боловч тухайн байгууллага бүртгэлд тусгалгүйгээр тайлагнасан байна.

Жилийн эцсийн хөрөнгө оруулалтыг тулган баталгаажуулахад Баянгол сумын 240 хүний суудалтай Соёлын төвийн барилгыг аймгийн Засаг даргын Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт хөрөнгө оруулалтын хэлтсээс гүйцэтгэлийг 90 хувьтай гэсэн дүгнэлт өгсөн, улсын комиссын акт гараагүй учир тухайн барилгыг Монгол Улсын Сангийн сайдын 2023 оны 278 дугаар тогтоолоор батлагдсан “Төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжүүлэх төсөл, арга хэмжээг төлөвлөх, санхүүжүүлэх, хянах тайлагнах журам”-ын 5.4.4-д заасны дагуу аймгийн Засаг даргын Тамгын газрын бусад эргэлтийн хөрөнгийн дансанд бүртгүүлж тайлагнасан.

Иймд дээрх хөрөнгүүдийг “Улсын төсвийн 2024 оны хөрөнгө оруулалтын төлөвлөгөөний хэрэгжилт” сэдэвт нийцлийн аудитын төслөөр ирүүлсэн тайлангийн дүнгээс хасаж өгнө үү.

Холбогдох материалыг хавсаргав.

ДАРГА

С.ЦЭДЭНБАЛЖИР

622520026

**ӨВӨРХАНГАЙ АЙМГИЙН
ХУДАЛДАН АВАХ АЖИЛЛАГААНЫ
ГАЗАР**

Нутгийн удирдлагын ордон, П.Гэндэнгийн гудамж,
5 дугаар баг, Арвайхээр сум, Өвөрхангай аймаг, 62173,

Утас/Факс: (976) 7032 2307,

Цахим шуудан: uvprocurement@ov.gov.mn,

Цахим хуудас: www.ov.hudaldan.avah.mn

2025.04.17 № 111

танай _____-ны № _____-т

**ӨВӨРХАНГАЙ АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАРТ**

Улсын төсвийн 2024 оны хөрөнгө оруулалтын
төлөвлөгөөний хэрэгжилт, үр дүн, үр ашигт хийсэн
нийцлийн аудитын төсөлтөй танилцан хариу
тайлбарыг хүргүүлж байна.

Хавсралт 6. хуудас.

ДАРГА

Ц.БОЛДБААТАР

622503050

УЛСЫН ТӨСВИЙН ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ХЭРЭГЖИЛТЭД ХИЙСЭН НИЙЦЛИЙН АУДИТЫН ТАЙЛАНД ОРУУЛАХ САНАЛ

2025.04.16

Арвайхээр

Танай ирүүлсэн “Улсын төсвийн 2024 оны хөрөнгө оруулалтын төлөвлөгөөний хэрэгжилт”-д хийсэн нийцлийн аудитын тайланд дараах тайлбар, саналыг хүргүүлж байна.

1.Спорт заалны барилга, 250 суудал /Өвөрхангай, Уянга сум, 2 дугаар сургууль/ тендерийн үнэлгээний хороо хуралдаж тендерийн баримт бичгийг боловсруулахдаа тендерийн баримт бичгийн ТШЗ 19.1-д заасан ажил гүйцэтгэх хүний нөөцийн шаардлагад барилгын инженер-1, 2-оос доошгүй жил ажилласан, ус хангамж, ариутгах татуургын инженер-1, мэргэжлээрээ 5-аас доошгүй жил ажилласан, халаалт агаар сэлгэлт, дулааны инженер-5 аас доошгүй жил ажилласан, цахилгааны инженер-1, 5-аас доошгүй жил ажилласан, холбоо дохиолол, мэдээллийн инженер-1, 5-аас доошгүй жил ажилласан, хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн ажилтан-1, 2-оос доошгүй жил ажилласан гэж тус тус заасан. Мөнх-Урлал ХХК нь тус ажилд шаардсанаар барилгын инженерээр Э.Өсөхжаргалыг, С.Сүхээг хөдөлмөрийн аюулгүй байдлын инженерээр, М.Давгадоржийг ус хангамж, ариутгах татуургын инженерээр, Б.Раднаабазарыг дулааны инженерээр тус тус санал болгосон ба инженерүүдийн нийгмийн даатгалыг төлсөн байна. Мөн дээрх инженер техникийн ажилчдын дипломын мэдээллийн төрийн мэдээлэл солилцооны “ХУР” системээс татаж үнэлгээнд ашигласан. Мөнх-Урлал ХХК нь дээрх ажилд Вентана ХХК тай түншлэлийн гэрээ байгуулж оролцсон ба гэрээнд түншлэгч тал дээрх ажлын сантехник, холбоо дохиолол, халаалт агаар сэлгэлт, дулаан, цахилгааны ажлыг гүйцэтгэхээр гэрээ ирүүлж, уг компанийн цахилгаан, дулааны инженерүүд дээрх ажлыг гүйцэтгэхээр түншлэлийн гэрээнд заасан байна. Танай байгууллагын ирүүлсэн нийцлийн аудитын төслийн Б.3-т манай байгууллагаас 2024 онд зохион байгуулсан Спорт заалны барилга, 250 суудал /Өвөрхангай, Уянга сум, 2 дугаар сургууль/-ын тендерийн баримт бичгийн ТШЗ 19.1-д заасан ажил гүйцэтгэх хүний нөөцийн шаардлага хангаагүй гэдэг тодотголыг залруулж өгнө үү. **(түншлэлийн гэрээ, Мөнх-Урлал ХХК-ийн ирүүлсэн хүний нөөцийн мэдээлэл зэргийг хавсаргав.)**

2.Дотуур байрны барилга, 100 ор /Өвөрхангай, Уянга сум, 2 дугаар сургууль/ тендер шалгаруулалтын тендерийн баримт бичгийн өгөгдлийн хүснэгтийн ТШЗ.19.2-т зааснаар ажил гүйцэтгэх хүний нөөцийн шаардлагыг нотлох дараах баримт бичиг ирүүлнэ. Үүнд: а)Тендерт оролцогчийн үндсэн ажилтан, хөлсөөр ажиллах гэрээний дагуу ажиллах ажилтны мэдээллийг цахим систем дэх V бүлэгт заасан маягтаар зааварчилгааны дагуу санал болгоно. Цахим системээр санал болгоогүй тохиолдолд хянан үзэхгүй. Цахим системийн хэрэглэгчийн хөтөч цэсийн нийлүүлэгчийн гарын авлага хэсгээс зааварчилгаатай танилцана уу.

б) Ажилтны сургууль төгссөн дипломын хуулбарыг ирүүлэх шаардлагагүй, төрийн мэдээлэл, солилцооны ХУР системээр дамжуулан Боловсрол, шинжлэх ухааны яамны мэдээллийн сангаас шалгана. (Тендерт оролцогч нь Төрийн үйлчилгээний нэгдсэн систем /e-mongolia/-д ажилтны дээд боловсролын дипломын

мэдээлэл байршсан эсэхийг урьдчилан шалгах шаардлагатайг анхаарна уу.) Хэрэв санал болгож буй ажилтан нь гадаад улсад сургууль төгссөн бол дипломын хуулбарыг орчуулгын хамт ирүүлнэ.

г) Мэргэшсэн, зөвлөх зэрэгтэй ажилтан, хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн ажилтны хүчин төгөлдөр мэргэжлийн гэрчилгээний хуулбарыг тендерт хавсарган ирүүлнэ” гэсний дагуу үнэлгээний хороо Дүүрэн цацрах ХХК-ийн ирүүлсэн ажил гүйцэтгэхээр санал болгосон инженер техникийн ажилтнуудын дипломын лавлагааг цахим системээр татаж үнэлгээнд ашигласан болно. Цахим системд татагдсан барилгын инженер Г.Гантөмөр, цахилгааны инженер Б.Баттөр, Халаалт агаар сэлгэлтийн инженер Д.Энхзаяа, холбоо дохиолол мэдээллийн инженер О.Мөнх-Од лавлагааг хавсаргав.

3 Эрүүл мэндийн төвийн барилга /Өвөрхангай, Зүүнбаян-Улаан сум/ төсөл арга хэмжээний гүйцэтгэгчээр шалгарч гэрээ байгуулсан Итгэлт-Өргөө ХХК нь үндсэн ажилтан, хөлсөөр ажиллах гэрээний дагуу ажиллах ажилтны мэдээллийг цахим систем дэх V бүлэгт заасан маягтаар зааварчилгааны дагуу санал болгож, үнэлгээний хороо төрийн мэдээлэл, солилцооны ХУР системээр дамжуулан Боловсрол, шинжлэх ухааны яамны мэдээллийн сангаас шалгаж үнэлгээнд ашигласан. **(Итгэлт-Өргөө ХХК-ийн хүний нөөцийн мэдээллийг цахим системээс татаж хавсаргав.)**

4.А0302 авто замаас Хайрхандулаан сум хүртэлх хатуу хучилттай авто зам, 3.2 км /Өвөрхангай, Хайрхандулаан сум/ тендерт Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай хуулийн 42 дугаар зүйлийн 42.2, Сангийн сайдын 2023 оны 252 дугаар тушаалаар батлагдсан “Худалдан авах ажиллагаанд баталгаа гаргах, орлого болгох журам”-ын 3.1.Хуулийн 42.1-д зааснаас дээш төсөвт өртөгтэй тендер шалгаруулалтад гэрээ байгуулах эрх авсан оролцогч тендер шалгаруулалтын баримт бичигт зааснаас багагүй үнийн дүнтэй гүйцэтгэлийн баталгааг захиалагчид хүргүүлнэ гэж зааснаар гэрээ байгуулах эрх авсан оролцогчоос гүйцэтгэлийн баталгаа шаарддаг хууль, журмын зохицуулалттай.

5.Сумын төвийн хатуу хучилттай авто замын шинэчлэл /Өвөрхангай, Арвайхээр, Хархорин, Хужирт сум/ тендерт шалгарсан Дагинас хайрхан ХХК нь төрийн худалдан авах ажиллагааны цахим системээр үндсэн ажилтан, хөлсөөр ажиллах гэрээний дагуу ажиллах ажилтны мэдээллийг цахим систем дэх V бүлэгт заасан маягтаар геодезийн инженерээр Даваасүрэнгийн Мөнгөнчулууныг санал болгосон байна. Үнэлгээний хороо төрийн мэдээлэл, солилцооны ХУР системээр дамжуулан Боловсрол, шинжлэх ухааны яамны мэдээллийн сангаас лавлагаа татахад 2011 онд ШУТИС-ийг геодези мэргэжлээр төгссөн байх тул шаардлага хангаж байна гэж үзэж байна. **(Дагинас хайрхан ХХК-ийн геодезийн инженер Д.Мөнхчулууны дипломын лавлагааг хавсаргав).**

Тайлбарт ороогүй төсөл арга хэмжээтэй холбоотой зөрчлийг дахин гаргахгүй байх талаар анхааран ажиллах болно.

ХУДАЛДАН АВАХ АЖИЛЛАГААНЫ ГАЗРЫН ДАРГА Ц.БОЛДБААТАР
ТАЙЛБАР БИЧСЭН: АХЛАХ МЭРГЭЖИЛТЭН Т.ЭРДЭНЭСҮРЭН

Саналд өгсөн тайлбар:

Өвөрхангай аймгийн Засаг Даргын 2025 оны 04 дүгээр сарын 17-ны өдрийн 1/198 дугаартай албан бичгээр ирүүлсэн 3 саналаас, 1 саналыг авч, 2 саналыг хүлээж аваагүй, нотлох баримтаар тулган баталгаажуулсан болно.

д/д	Ирүүлсэн санал	Өвөрхангай аймаг дахь Төрийн аудитын газрын тайлбар
1	Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар 2024 онд 58 төсөл арга хэмжээний саналыг Монгол Улсын 2023 оны Төсвийн хууль батлагдсан холбогдуулан авах зарим арга хэмжээний тухай Улсын Их Хурлын 2022 оны 11 дүгээр сарын 11-ний өдрийн 72 дугаар тогтоолын 1.3 заасан “Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн хэрэгжилтийг хангах, төсвийн хөрөнгө оруулалтын сахилга бат, хариуцлага, үр ашгийг сайжруулах зорилгоор төсвийн хөрөнгө оруулалтаар шинээр хэрэгжүүлэх төсөл, арга хэмжээний зураг төсвийг санхүүжилтийнх нь эх үүсвэр батлагдсан тохиолдолд боловсруулах” гэсэн заалтад үндэслэн төлөвлөсөн тул Монгол Улсын 2024 төсвийн тухай хуульд Өвөрхангай аймагт хэрэгжих төсөл, арга хэмжээг тусгахдаа Төсвийн тухай хууль, Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулиудын холбогдох заалттай нийцүүлж төлөвлөөгүй байна гэснийг зарим нэг төслийн төлөвлөлт хуулийн заалтыг зөрчсөн байна гэж өөрчлүүлэх саналтай байна.	Тайлангийн ерөнхий дүгнэлтийг хэлэлцэн дүгнэлтийг өөрчилсөн.
2	Тайлангийн 8 дугаар хуудсанд тусгагдсан 45,672.7 сая төгрөгийн төсөвт өртөгтэй, 11 төсөл арга хэмжээг аймгийн Засаг даргын үйл ажиллагааны хөтөлбөртэй уялдуулан тусгаагүй байна гэсэнд дараах тайлбарыг хүргүүлж байна. Сангийн сайдын 2018 оны “Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар шинээр хэрэгжүүлэх төсөл, арга хэмжээг үнэлэх, эрэмбэлэх, сонгох журам болон аргачлалууд” батлах тухай 295, болон 2023 оны “Журам болон аргачлалд өөрчлөлт оруулах тухай” А/264 дүгээр тушаалын 3.1.4.1 дахь “хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн баримт бичигт тусгагдсан болон уялдсан байдал” гэж заасан байдаг тул дээрх төслүүд нь аймгийг хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэл, Засаг даргын үйл ажиллагааны хөтөлбөрийн 3.2.1. Төрийн байгууллагуудын үйл ажиллагааг цахимжуулж, төрийн үйлчилгээг хялбаршуулан, зардал хэмнэх тогтолцоонд шилжүүлэн, төрийн албан хаагчийн ажиллах орчин сайжруулна гэсэн ерөнхий заалтаар тусгасан тул эдгээр төслүүдийг хасуулах саналтай байна. Хавсралтаар заалтыг тус бүрийг тусгасан.	Аудитаар тулган баталгаажуулалт хийхэд тухайн төсөл, арга хэмжээнүүдийг бодлогын бичиг баримтад тодорхой тусгаагүй тул саналыг хүлээж аваагүй.
3	Тайлангийн 9 дүгээр хуудсанд тусгагдсан 19,747.1 сая төгрөгийн төсөвт өртөгтэй, 7 төсөл арга хэмжээг аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн саналд үндэслээгүй баталсан байна гэсэн дүгнэлтэд дараах тайлбарыг хүргүүлж байна. Монгол Улсын Үндсэн хуулийн 20 дугаар зүйлд “Монгол Улсын Их Хурал бол төрийн эрх барих дээд байгууллага мөн бөгөөд хууль тогтоох эрх мэдлийг гагцхүү Улсын Их Хуралд хадгална” зааснаар тухайн жилийн төсөв хууль болон батлагддаг бөгөөд улсын төсөв батлахын өмнө Үндэсний Аудитын газрын санал дүгнэлтийг үндэслэн баталдаг.	Аудитаар нотлох баримтаар тулган баталгаажуулсан тул саналыг хүлээж аваагүй.

ХААГ-ын 2024 оны 04 дүгээр сарын 17-ны өдрийн 111 дугаартай албан бичгээр ирүүлсэн 5 саналаас, бүх саналыг хүлээж аваагүй, нотлох баримтаар тулган баталгаажуулсан болно.

д/д	Ирүүлсэн санал	Өвөрхангай аймаг дахь Төрийн аудитын газрын тайлбар
1	Танай байгууллагын ирүүлсэн нийцлийн аудитын төслийн Б.3-т манай байгууллагаас 2024 онд зохион байгуулсан Спорт заалны барилга, 250 суудал /Өвөрхангай, Уянга сум, 2 дугаар сургууль/-ын тендерийн баримт бичгийн ТШЗ 19.1-д заасан ажил гүйцэтгэх хүний нөөцийн шаардлага хангаагүй гэдэг тодотголыг залруулж өгнө үү. (түншлэлийн гэрээ, Мөнх-Урлал ХХК-ийн ирүүлсэн хүний нөөцийн мэдээлэл зэргийг хавсаргав.)	1.Аудитаар тулган баталгаажуулалт хийхэд тухайн архивын нэгжид нотлох баримтыг хийгээгүй: 2.Архивын нэгжид байхгүй тул тайланд өөрчлөлт оруулах шаардлагагүй гэж үзлээ
2	Дотуур байрны барилга, 100 ор /Өвөрхангай, Уянга сум, 2 дугаар сургууль/ тендер шалгаруулалтын тендерийн баримт бичгийн өгөгдлийн хүснэгтийн ТШЗ.19.2-т зааснаар ажил гүйцэтгэх хүний нөөцийн шаардлагыг нотлох дараах баримт бичиг ирүүлнэ. Үүнд: а)Тендерт оролцогчийн үндсэн ажилтан, хөлсөөр ажиллах гэрээний дагуу ажиллах ажилтны мэдээллийг цахим систем дэх V бүлэгт заасан маягтаар зааварчилгааны дагуу санал болгоно. Цахим системээр санал болгоогүй тохиолдолд хянан үзэхгүй. Цахим системийн хэрэглэгчийн хөтөч цэсийн нийлүүлэгчийн гарын авлага хэсгээс зааварчилгаатай танилцана уу.	1.Аудитаар тулган баталгаажуулалт хийхэд тухайн архивын нэгжид нотлох баримтыг хийгээгүй: 2.Архивын нэгжид байхгүй тул тайланд өөрчлөлт оруулах шаардлагагүй гэж үзлээ
3	Эрүүл мэндийн төвийн барилга /Өвөрхангай, Зүүнбаян-Улаан сум/ төсөл арга хэмжээний гүйцэтгэгчээр шалгарч гэрээ байгуулсан Итгэлт-Өргөө ХХК нь үндсэн ажилтан, хөлсөөр ажиллах гэрээний дагуу ажиллах ажилтны мэдээллийг цахим систем дэх V бүлэгт заасан маягтаар зааварчилгааны дагуу санал болгож, үнэлгээний хороо төрийн мэдээлэл, солилцооны ХУР системээр дамжуулан Боловсрол, шинжлэх ухааны яамны мэдээллийн сангаас шалгаж үнэлгээнд ашигласан. (Итгэлт-Өргөө ХХК-ийн хүний нөөцийн мэдээллийг цахим системээс татаж хавсаргав.	1.Аудитаар тулган баталгаажуулалт хийхэд тухайн архивын нэгжид нотлох баримтыг хийгээгүй: 2.Архивын нэгжид байхгүй тул тайланд өөрчлөлт оруулах шаардлагагүй гэж үзлээ
4	А0302 авто замаас Хайрхандулаан сум хүртэлх хатуу хучилттай авто зам, 3.2 км /Өвөрхангай, Хайрхандулаан сум/ тендерт Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай хуулийн 42 дугаар зүйлийн 42.2, Сангийн сайдын 2023 оны 252 дугаар тушаалаар батлагдсан “Худалдан авах ажиллагаанд баталгаа гаргах, орлого болгох журам”-ын 3.1.Хуулийн 42.1-д зааснаас дээш төсөвт өртөгтэй тендер шалгаруулалтад гэрээ байгуулах эрх авсан оролцогч тендер шалгаруулалтын баримт бичигт зааснаас багагүй үнийн дүнтэй гүйцэтгэлийн баталгааг захиалагчид хүргүүлнэ гэж зааснаар гэрээ байгуулах эрх авсан оролцогчоос гүйцэтгэлийн баталгаа шаарддаг хууль, журмын зохицуулалттай.	1.Аудитаар тулган баталгаажуулалт хийхэд тухайн архивын нэгжид нотлох баримтыг хийгээгүй: 2.Архивын нэгжид байхгүй тул тайланд өөрчлөлт оруулах шаардлагагүй гэж үзлээ
5	Сумын төвийн хатуу хучилттай авто замын шинэчлэл /Өвөрхангай, Арвайхээр, Хархорин, Хужирт сум/ тендерт шалгарсан Дагинас хайрхан ХХК нь төрийн худалдан авах ажиллагааны цахим системээр үндсэн ажилтан, хөлсөөр ажиллах гэрээний дагуу ажиллах ажилтны мэдээллийг цахим систем дэх V бүлэгт заасан маягтаар геодезийн инженерээр Даваасүрэнгийн Мөнгөнчулууныг санал болгосон байна. Үнэлгээний хороо төрийн мэдээлэл, солилцооны ХУР системээр дамжуулан Боловсрол, шинжлэх ухааны яамны мэдээллийн сангаас лавлагаа татахад 2011 онд ШУТИС-ийг геодези мэргэжлээр төгссөн байх тул шаардлага хангаж байна гэж үзэж байна. (Дагинас хайрхан ХХК-ийн геодезийн инженер Д.Мөнхчулууны дипломын лавлагааг хавсаргав).	1.Аудитаар тулган баталгаажуулалт хийхэд тухайн архивын нэгжид нотлох баримтыг хийгээгүй: 2.Архивын нэгжид байхгүй тул тайланд өөрчлөлт оруулах шаардлагагүй гэж үзлээ

ОНӨГ-ын 2025 оны 04 дүгээр сарын 17-ны өдрийн 50 дугаартай албан бичгээр ирүүлсэн 3 саналаас, 2 саналыг авч, 1 саналыг хүлээж аваагүй, нотлох баримтаар тулган баталгаажуулсан болно.

д/д	Ирүүлсэн санал	Өвөрхангай аймаг дахь Төрийн аудитын газрын тайлбар
1	Орон нутгийн хөгжлийг дэмжих “Шинэ хөдөө” төслийн санхүүжилтээр Баруунбаян-Улаан, Баян-Өндөр, Уянга сумдад нийлүүлэгдсэн 3 ширхэг нийт 149,560,000 (нэг зуун дөчин есөн сая таван зуун жаран мянга) төгрөгийн үнэтэй тракторуудыг 2024 оны хөрөнгийн бүртгэл, санхүүгийн тайланд тусгаж тайлагнасан болно. (баримтыг хавсралтаар хүргүүлэв).	Санал тайлбарыг хэлэлцэн сумдын санхүүгийн тайланд дахин тулган баталгаажуулалт хийж, тайлангаас хассан.
2	Хужирт сумын Соёлын төвийн шинэ барилгын байнгын ашиглалтад хүлээн авах тухай Улсын комиссын акт болон холбогдох баримтуудыг үндэслэн гүйцэтгэлийг 100 хувь гэж дүгнэн, аймгийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын даргын 2024 оны 12 сарын 31-ны өдрийн “Үндсэн хөрөнгө бүртгэх тухай а/77 дугаар захирамж гарч байгууллагын нягтлан бодогчтой тулган баталгаажуулалт хийсэн боловч тухайн байгууллага бүртгэлд тусгалгүйгээр тайлагнасан байн	Саналыг хэлэлцэн хөрөнгийг эзэмшигч Хужирт сумын Соёлын төвд албан шаардлага хүргүүлэхээр шийдвэрлэсэн.
3	Жилийн эцсийн хөрөнгө оруулалтыг тулган баталгаажуулахад Баянгол сумын 240 хүний суудалтай Соёлын төвийн барилгыг аймгийн Засаг даргын Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт хөрөнгө оруулалтын хэлтсээс гүйцэтгэлийг 90 хувьтай гэсэн дүгнэлт өгсөн, улсын комиссын акт гараагүй учир тухайн барилгыг Монгол Улсын Сангийн сайдын 2023 оны 278 дугаар тогтоолоор батлагдсан “Төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжүүлэх төсөл, арга хэмжээг төлөвлөх, санхүүжүүлэх, хянах тайлагнах журам”-ын 5.4.4-д заасны дагуу аймгийн Засаг даргын Тамгын газрын бусад эргэлтийн хөрөнгийн дансанд бүртгүүлж тайлагнасан.	Аудитаар нотлох баримтаар тулган баталгаажуулсан тул саналыг хүлээж аваагүй. Барилга ашиглалтад оруулах комиссын дүгнэлт 2024 оны 10 дугаар сарын 31-ний өдөр гарсан байна.

ГХБХБГ-ын 2025 оны 4 дүгээр сарын 17-ны өдрийн 134 дугаартай албан бичгээр ирүүлсэн саналыг чанаргүй ажилд тооцох үнийн дүнг төсвийн программаар гаргаагүй тул үндэслэлгүй гэж үзэн хүлээж аваагүй болно.

АУДИТЫН ДҮГНЭЛТ:

Аудитын явцад цуглуулсан нотлох зүйлд тулгуурлан дараах дүгнэлт хийж байна.

Үүнд:

1. Төсвийн тухай хуулийг зөрчин зураг төсөл нь хийгдээгүй, магадлалаар баталгаажуулаагүй төсөл, арга хэмжээг баталснаас төсвийн ачаалал нэмэгдэх, хэрэгжүүлэх үе шатад хүндрэл учрах эрсдэл үүсэж байна.
2. Өвөрхангай аймгийн Засаг даргад эрх шилжсэн 33 төсөл, арга хэмжээнээс 2 нь гүйцэтгэгч ажлаа эхлүүлээгүй, дутуу хийснээс шалтгаалан 1,152.1 сая төгрөгийн санхүүжих боломжийг алдсан байна.
3. Үнэлгээний хороо нь улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжүүлэх зарим төсөл арга хэмжээний гүйцэтгэгчийг сонгон шалгаруулахдаа ТБОНӨХБАҮХАТ хуулийг зөрчсөн байна.
4. Төсөл арга, хэмжээнд хууль тогтоомжийн дагуу захиалагчийн хяналтыг хэрэгжүүлж байгаа хэдий ч гүйцэтгэгчийн гаргасан зөрчил дутагдалд хариуцлага тооцохгүй байгаагаас ажлыг чанаргүй хийх байдал давтагдан гарч байна.
5. Улс, орон нутгийн төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хийгдсэн төсөл, арга хэмжээг нягтлан бодох бүртгэлд бүрэн тусгаагүй

ЗӨВЛӨМЖ:

Аудитын дүн, дүгнэлт нотлох зүйлст үндэслэн дараах зөвлөмжийг өгч байна. Үүнд:

ӨВӨРХАНГАЙ АЙМГИЙН ЗАСАГ ДАРГА О.ПҮРЭВДОРЖ

1. Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжүүлэх төсөл, арга хэмжээг эдийн засгийн үр ашиг, нийгмийн ач холбогдол, зардал үр дүнгийн шинжилгээний тооцооллыг хийж, эрэмбэлэн хууль журамд нийцүүлэн төлөвлөж байх;
2. Аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн худалдан авах ажиллагааны төлөвлөгөөнд тусгасан хугацааг мөрдөж ажиллаж байх,
3. Барилга, хот байгуулалтын сайдын 2021 оны 147, 211 дүгээр тушаалаар батлагдсан журмуудыг мөрдөж ажиллаж байх,
4. Барилга байгууламжийн зураг төслийг холбогдох хууль тогтоомж, норм, нормативын баримт бичгийн шаардлагад нийцүүлэн зураг төсөл боловсруулах даалгаврын дагуу боловсруулаагүй Зэдпроект ХХК, Инж байгууламж ХХК-тай гэрээг дүгнэж, хариуцлага тооцох, Барилгын тухай хуулийн 23.2²²-т, Засгийн газрын 2019 оны 108²³ дугаар тогтоолын хавсралтаар батлагдсан дүрмийг мөрдөж ажлууллах, аймгийн ерөнхий архитектор нь боловсруулсан зураг төслийг гэрээт зохиогчоос ажлын даалгаврын дагуу хүлээн авч байх,

Үндэсний аудитын газрын Гүйцэтгэл, нийцлийн аудитын газарт хүргүүлэх санал

1. Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжүүлэх төсөл, арга хэмжээг ТЕЗ-аас ирүүлсэн саналыг үндэслэн хуульд өргөн барьж байх зөвлөмжийг холбогдох яамдад хүргүүлэх.
2. Төсвийн тухай хуулийн 29 дүгээр зүйлийн 29.4²⁴ дэх заалт, Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн 13.3.3²⁵-д заалтуудыг зөрчих байдал арилахгүй байгаа тул зөрчлийг арилгах зөвлөмжийг холбогдох эрх бүхий байгууллагад хүргүүлэх.

²² 23.2.Энэ хуулийн 23.1-д заасны дагуу баталгаажуулсан барилга байгууламжийн байршил, загвар зураг, техникийн нөхцөлүүдэд үндэслэн эх загвар зураг /эскиз/, иж бүрэн ажлын зураг төслийг боловсруулна.

²³ Засгийн газрын 2019 оны 108 тогтоол Барилга байгууламжийн зураг төсөл боловсруулах, магадлал хийх дүрэм

²⁴ 29.4.Хөрөнгө оруулалтын төсөвт техник, эдийн засгийн үндэслэл хийгдсэн, зураг төсвөө батлуулсан, хуульд заасан бусад зөвшөөрөл олгогдсон төсөл, арга хэмжээг тусгана.

²⁵ 13.3.3.техник, эдийн засгийн үндэслэл хийгдээгүй, зураг төсөв нь батлагдаагүй, газрын зөвшөөрөл олгогдоогүй хөрөнгө оруулалтын төсөл, арга хэмжээ.